

LIETUVIŲ

DIENOS

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

LITHUANIAN DAYS
APRIL, 1954

1954 M. BALANDŽIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

K. Mockus, KULTŪRINIS GINKLAS LAISVĖS KOVOJE	3
MENAS, MORALĖ, MODERNIZMAS, Pasikaibėjimas su Bernardu Brazdžioniu	5
ST. Lušys, VLIKo ATSIRADIMAS IR DARBO PRADŽIA	7
A. Tyruolis, NAUJOSIOS POEZIJOS AVANGARDE	8
Bernardas Brazdžionis, OREMUS; KELEIVIAI; TESTAMENTAS	9
Antanas Tulys, NUBRAUKTAS DEGTUKAS	10
J. P., HENRIKAS KAČINSKAS	12
J. IG., ALICE STEPHENS	13
NAUJOS KNYGOS	14
LANDMARKS OF INDEPENDENT LITHUANIA by Prof. M. W. Graham	17
THE BLUNDER by J. Jasmin	19
COMPOSER ČESLOVAS SASNAUSKAS	20
LITHUANIANS MAKE NEWS	21
LITHUANIAN AFFAIRS IN THE U. S. PRESS	22

Juozas VITĖNAS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Leonardas VALIUKAS	Vyr. Redaktoriaus Pavad. / Managing Editor
Milton C. STARK	Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section
Povilas PUZINAS	Redaktorius-dailininkas / Art Editor
Juozas KOJELIS	Literatūros sk. redaktorius / Literature Editor

Redaktoriai atskirose vietose / Assistant Editors — VL. ADOMAVIČIUS, Athol, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.; V. ŽVIRZDYS, Madison, Wisc.

Antanas F. Skirius, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS	Administratorius / Business Manager
----------------------	-------------------------------------

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIU"
"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiuro numerio kaina 45 centų Single Copy 45c
PRENUMERATA metams — \$4.00 bet kokiam pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$4.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Bernardas Brazdžionis, most celebrated of modern Lithuanian poets; this year marks his 30th anniversary of literary work. (See interview on Page 5, article on his work and photos on p.p. 8 and 9). - Boston, Mass. Photo by D. Čibas

Back Cover

Mrs. O. Karašienė-Keženytė displays Lithuanian Easter eggs. - Baltimore, Md. Photo by J. Smetona

"LIETUVIŲ DIENŲ"
PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Athol, Mass. — J. Benešiūnas
Baltimore, Md. — K. Bradūnas; A. Česonis
Boston, Mass. — Rev. J. Klimas; S. Minkus; A. J. Jokubaitis
Brockton, Mass. — F. Mandeikis; C. P. Jurgelun; K. Keblinskienė
Brooklyn, N. Y. — "Gabijs"; J. Ginkus
Chicago, Ill. — A. Aušurienė; J. Karvelis; A. Kartanas; S. Metricks; St. Penčyla; Shimkus; B. Urbonas; A. Valavičius; K. Babickas.
Cicero, Ill. — B. Stangenbergas
Cleveland, Ohio — Kun. Kieb. J. F. Angelaitis; "Dirva"; V. Rocevičius.
Detroit, Mich. — P. Polteraitis; "Neringa" Vl. Pauža; Al & Al's Confectionery; M. Šimonis.
E. Chicago, Ind. — E. Vilutis
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis; A. Rudzitas
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Greenfield, Mass. — A. W. Dėdinas
Harrison, N. J. — kun. kleb. L. Voiciekauskas.
Hartford, Conn. — J. Sekys; V. Nenortas.
Kearny, N. J. — J. Vaitkauskas
Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis
Linden, N. J. — A. Liudvinaitienė.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Miami, Fla. — Kun. A. Tamolunas; C. K. Braze
Newark, N. J. — K. Trečiokas
Omaha, Nebr. — J. Cicėnas; kun. L. Mus-teikis
Pittsburgh, Pa. — Ch. K. Pikiel; Pr. Žilionis
Philadelphia, Pa. — J. Karaška; H. Mišliauskas
Providence, R. I. — K. Čiočys
Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas; V. Zmuidzinas; Tulip Variety Store - A. Beresnevičius
Shenandoah, Pa. — J. P. Mačiulis.
Stamford, Conn. — J. Siugzda
St. James, L. I., N. Y. — B. Čėponis
Waterbury, Conn. — V. Vaitkus, J. Gaidys.
Waukegan, Ill. — A. J. Sutkus.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas; J. V. Stanislovaitis.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis; "Amerikos Lietuvos".

KANADOJE:

Bedford, P. Q. — V. Brilvicas
Edmonton, Alberta — V. Taraškevičius.
Hamilton, Ont. — J. Pleinys; E. Gumbelevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas; J. Parojus
London, Ont. — K. Kudukis.
St. Catherines, Ont. — A. Dauginaitė
Sault-Ste-Marie, Ont. — V. Mockus
Sudbury, Ont. — V. Montvilas
Ottawa, Ont. — A. Paškevičius.
Port Colborne, Ont. — J. Skaistys
Toronto, Ont. — V. Aušrotas; J. Mažeika; A. Kuolas; J. Smolskis; "Tėviškės Žiburių" knygynas
Windsor, Ont. — O. Ražauskienė.
Winnipeg, Man. — S. Bujokas

ANGLIJOJE:

Kun. J. Kuzmickis, 21 Ann Pl., Bradford 5, Yorks;
D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave., London W. 4.

AUSTRALIJOJE:

Vl. Balsys, Canberra, A. C. T.; L. Baltrūnas, Melbourne; L. Bartašius, North Geelong; kun. P. Butkus, Sydney; kun. P. Jautulis, Adelaide; B. Zumeris, Melbourne; J. Skirka, Cabramatta, N. S. W.

LIETUVIŲ DIENOS

Lietuvos Nepriklausomybės Dieną (Vasario 16 d.) prel. L. J. Mendelis, Šv. Alfonso liet. parapijos klebonas Baltimore, Md., su tos kolonijos lietuvių delegacija buvo nuvykęs į Washingtoną, D. C., kur JAV Kongreso Rūmuose posėdžiams prasidedant sukalbėjo maldą. Delegaciją ant Kongreso Rūmų laiptų pasitiko ke. i Kongreso nariai. Pirmoje eilėje iš kairės dešinė: Baltimorės liet. organizacijų sąryšio pirm. A. J. Miceika, kongr. E. A. Garmatz, prel. L. J. Mendelis, kongr. S. N. Friedel, kongr. G. H. Fallon ir k.

Monsignor L. J. Mendelis, pastor of St. Alphonse Lithuanian parish in Baltimore, Md., made trip with group of parishoners to Washington, D. C. where he read invocation to Congress. Pictured here on the Capitol steps is the Lithuanian delegation with members of Congress. Occasion was Lithuanian Independence Day (Feb. 16). J. P. Zill photo

KULTŪRINIS GINKLAS LAISVĖS KOVOJE

K. MOCKUS, Boston, Mass.

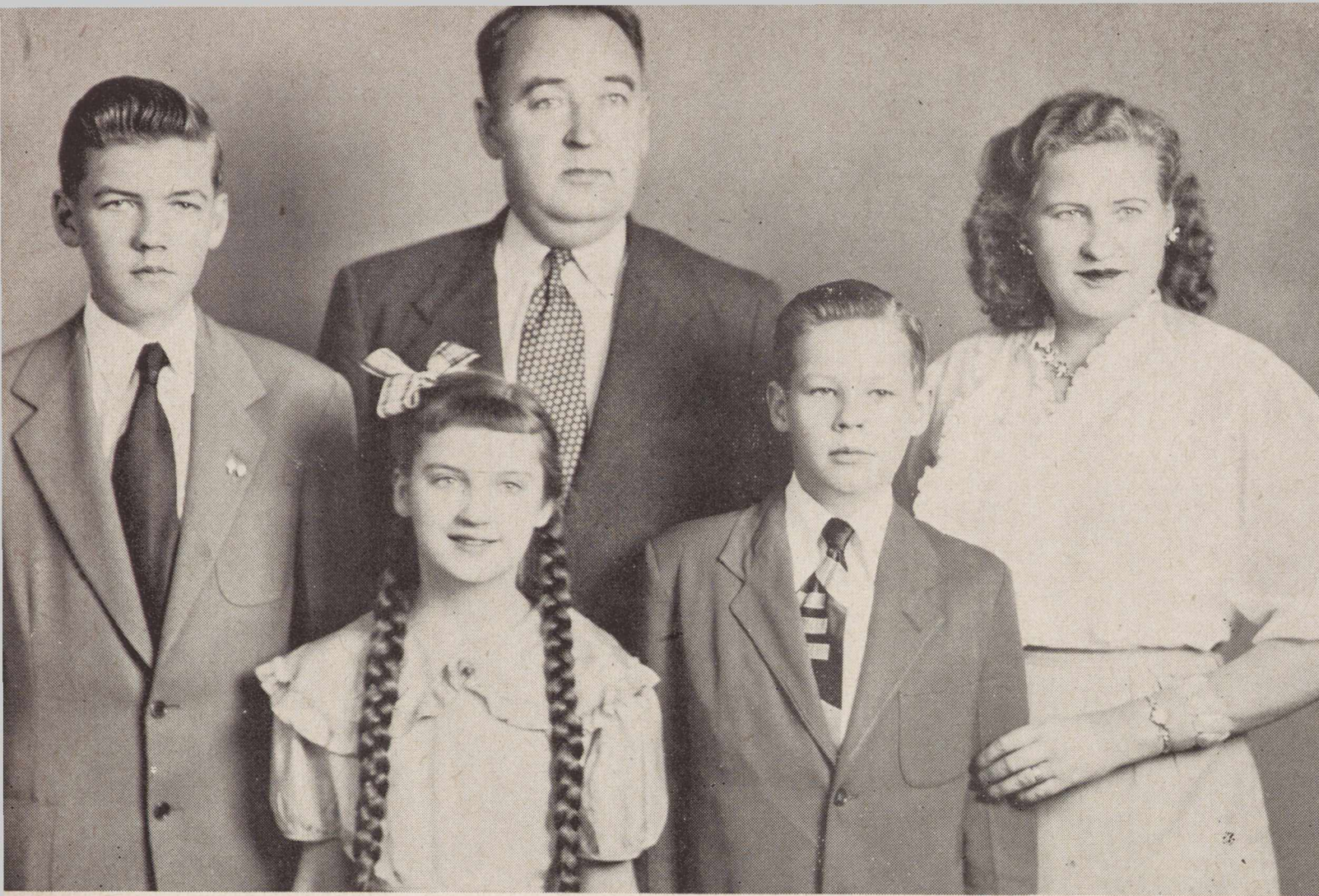
Turime skaitytis su faktu, kad kol kas dar negalime numatyti, kada ir kokiomis aplinkybėmis Lietuvos gyvenimas galės grįžti į normalias vėžes, kada šiandieninė okupacija ir atskyrimas nuo laisvojo pasaulio galės pasibaigti. Turėdami geriausias viltis, vis dėlto elgtumėmės neteisingai, jei gyventume tik šia diena ir nebūtume pasirengę kovai už savo tėvų žemės laisvę ir už savo tautinę gyvybę. Gyvendami emigracijoje ir turėdami prieš akis kitų tautų bei pačios savo tautos ankstybesniųjų emigrantų prityrimą, turime būti ypač budrūs svetur priaugančios jaunosios kartos atžvilgiu. Emigrantų tautinės jėgos paprastai stiprina vis iš naujo atvykstant pastiprinimai iš senosios tėvynės. Mes gi turime skaitytis su faktu, kad naujų pastiprinimų iš tėvynės negausime tol, kol kraštas bus dabartinėje situacijoje. Taigi, turime išsiversti turimomis jėgomis ir tų jėgų prieaugliu nenustatytą laiką. Kai patenkame kur į senesnių mūsų tautiečių sukurto draugijų susirinkimus, šurpas nukrato matant ten tik žilas galvas. Tačiau kartu tai yra ryškus įspėjimas, kad reikia nepaprastų pastangų ir labai konkreta plano, norint išvengti panašaus likimo dabar priaugančiai kartai.

Nepaslaptis, kad kartais dėl nepakankamai stipriaus įsigilinimo į reikalą, visas dėmesys nukreipiamas į politinę veiklą ir nenorima įžiūrėti kultūrinės veiklos reikšmės ne tik mūsų tautiniam išsilaikymui emigracijoje, bet ir pačiai krašto laisvinimo akcijai. Kai vienas didžiųjų

mūsų kultūrininkų užsiminė apie spausdintojo žodžio ir iš viso kultūrinio ginklo reikšmę kovoje už mūsų tautos laisvę, buvo tokių, kurie net spaudoj bandė iš to šaipytis. Taigi, yra reikalas vis iš naujo atsiminti, kad ilgiau išsilaikysime tik turėdami dvasiškai gyvą prieauglį, o jis įmanomas turėti tik per didžiules kultūrinės pastangas.

Jeigu per kultūrinę veiklą nebus išugdyta naujų tautinių jėgų, jų trūkumas bus greitai pajustas ne tik kultūrinėje, bet nemažiau ir politinėje plotmėje.

Tenka sutikti daug iš senesnės imigracijos nuoširdžių darbuotojų, kurie mano, kad nutautėjimas emigracijoje, ypač JAV, yra lygi vėžio ligai, kad jo sulaikyti negalima. Tenka taip pat sutikti daug asmenų ne tik iš senesnės, bet ir iš naujosios imigracijos, kurie mano, kad tautinis išsilaikymas yra reikalingas tik tiems, kurie yra pasiruošę pirma proga su visa šeima grįžti atgal į išvadotą tėvų kraštą. Daugelis taip pat mano, kad, sakysime, JAV valdžia yra suinteresuota mūsų asimiliacija. Galime taip pat sutikti iš vyr. kartos asmenų, kurie mano, jog ligi šiol neblogai pasisekė lietuviams išsilaikyti emigracijoje ir kad toliau taip pat gerai eis. Ši pastaroji pažiūra, be abejo, per daug optimistinė. Neneigiant didelių pastangų ir gerų norų, negalima nematyti, kad ligi šiol buvę priaugančios kartos nuostoliai buvo labai dideli. Norint ateity turėti mažesnius nuostolius, reikia stipriau išsiaiškinti aukščiau minėtas nuomones. Nežiūrint visų regi-

Pedagogas ir žurnalistas Kazys Mockus, Boston, Mass., savo šeimos narių tarpe; iš kairės dešinėn: sūnus Valentinus, duktė Živilė, K. Mockus, sūnus Algimantas ir žmona Marija. Žiūr. jo str. 3 psl.

Teacher - Journalist K. Mockus with members of his family (See his article on Page 3) - Boston, Mass. J. Stuko foto

mų pavojų, turime kietai laikytis įsitikinimo, kad per dideles pastangas yra įmanoma išlaikyti tautinę gyvybę didelėje daly priaugančios kartos. Betgi tai galima padaryti tik tada, kai visi žinosime, kad rūpintis tautiniu auklėjimu privalo ne tik tėvai, ne tik kunigai ir seselės, bet tai privalo labai uoliai daryti kiekvienas gyvas lietuvis. Taip pat neturime jokio pagrindo manyti, kad mus priglaudęs kraštas nori mus asimiliuoti. Yra visai suprantama, kad krašte, kuriame įsikuriame neribotam laikui, tenka lojaliai elgtis. Tačiau kai laisvasis pasaulis vis labiau įsijudina kovai su tiranija, kai mobilizuojamos visos laisvojo pasaulio jėgos, kai kalbama apie tautų išlaisvinimą, netenka abejoti, kad didžioji pasaulio galybė, kuri vadovauja tai akcijai, nori ir norės turėti kiekvienos tautos gyvų talkininkų ne tik išlaisvinimo kovoj, bet ir atstautant išlaisvintų tautų gyvenimą. Taip pat turime aiškiau akcentuoti, kad gyvi, sąmoningi ir veikūs lietuviai yra ir bus reikalingi ne tik pačioj Lietuvoj, bet ir visame pasauly.

Jei kas apsisprendžia pastoviai gyventi naujame krašte, tai dar nereikia, kad jis ar jo vaikai turi mirti senajai tėvynei. Daugybės žymių asmenų pavyzdžiai Naujajame Pasauly kaip tik rodo, kad jie neslepia savo kilmės ir kiekviena proga stengiasi būti naudingi savo kilmės kraštui bei išlaikyti savy savo specifines tradicijas.

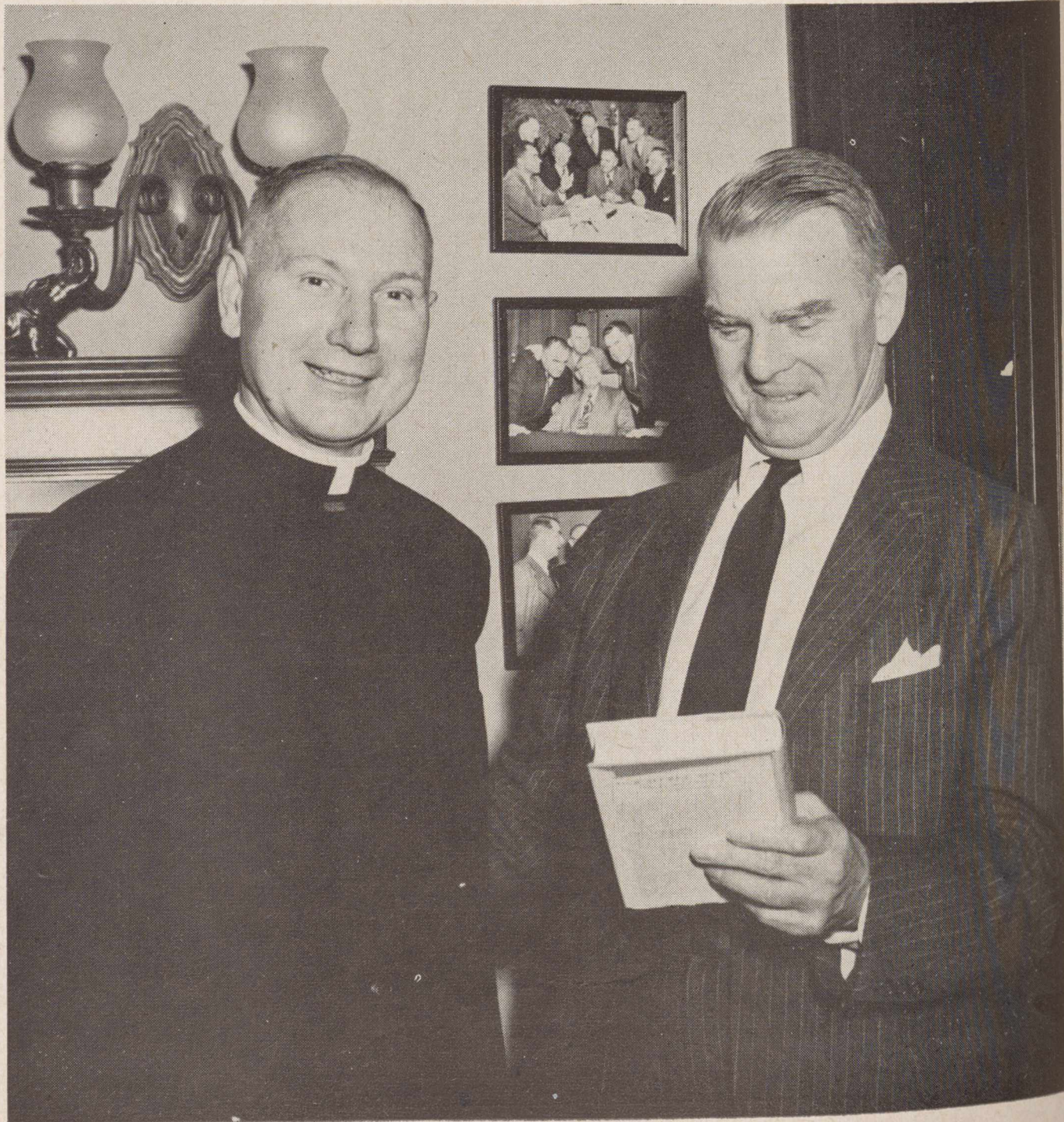
Užtat turime stiprinti savo tautinių mokyklų veiklą, nes be jų pagalbos sunkiai norimo tikslo atsieksime. Turime dabar įvairaus tipo lietuvių laikomų mokyklų. Vienose dirba emigracijoje augusios seselės, kitose - Lietuvoj rengti mokytojai. Pažanga lietuvių atžvilgiu tikrai yra. Toji pažanga bus didesnė, jei įstengsime sutarti ir nepaliaujamai sieksime visų auklėjimo bei mokymo veiksmų koordinacijos. Seselėms mokytojoms, kurios savo laiku neturėjo progos reikiamai pasirengti lituanistiniam mokymui, dabar yra gera proga tą spragą užpildyti, nes yra atvykę pakankamai specialistų, kurie gali padėti tai padaryti. Naujai rengiami seselių mokytojų kadrai taip pat gali būti tiksliau dabar paren-

giami, ir kaikur jau tame reikale padaryta graži pradžia. Patys tremties mokytojai, kurie didele dalimi dirba dabar ne savo profesijos darbą, atliekamu laiku daro, ką gali. Tačiau turime neužmiršti, kad mokytojų priauglio neturime jau dešimt metų, kad esamieji sensta ir vis labiau

pavargsta. Ką nors ir čia reikėtų daryti. Pasauliečiai mokytojai taip pat yra reikalingi. Gal galima būtų bent atostogų metu rengti kursus tiems studentams, kurie rengiasi mokytojų profesijai?

Lietuviškoji šeima tebėra didžioji tautinio auklėjimo tvirtovė. Tačiau modernusis emigracinių kraštų gyvenimas gerokai nustelbia šią tvirtovę, nes darbo ir gyvenimo sąlygos palieka nedaug laiko šeimų bendravimui, o kasdieninė mokykla, gatvė, spauda, radijas, televizija, knygos ir kiti veiksniai daro savo. Tat, šalia šeimos ypač didelės reikšmės įgyja jaunimo organizacijos. Ivairūs jaunimo susigrupavimai, kaip moksleivių kuopelės, studentų susivienijimai ir pan., turi nepaprastos reikšmės. Yra tik baimės, kad nepavargtų tie, kurie dirba su tomis organizacijomis. Turime skaitytis su veikėjų krize. Oportunizmas veržiasi pro visas puses ir graso pakirsti kilniausius užsimojimus, o ypatingos emigracinio gyvenimo sąlygos tampa dideliu proceso talkininku. Tat jaunimą išlaikysime savo tarpe tiek, kiek turėsime žmonių, kurie sugebės prie jo priėti, jį suprasti, su juo bendrauti. Šalia kitų organizacijų ypač reikšmingą vietą turėtų užimti lietuviškojo jaunimo sporto organizacijos, tačiau jų veiklai ar tik taip pat nesame pritrūkę veikėjų ir ar nereikia jų paieškoti? Chorai, teatro grupės ir panašūs junginiai yra labai svarbūs ir reikšmingi mūsų gyvenimo veiksniai. Tačiau jiems reikalingas pastovus priauglis.

Lietuviškoji knyga ir lietuviškas laikraštis sudaro atskirą problemą. Yra skaudu, kai imi skaičiuoti, kiek maža turime šiame krašte išaugusių lietuvių laikraštininkų ar rašytojų, tegul ir ne lietuvių kalba rašančių. Yra taip pat skaudu matyti, kaip kasdien lietuviškoji knyga ir laikraštis tolsta nuo priaugančio jaunimo. Tenka ieškoti kelių, kaip pačią tą spaudą padaryti labiau artimą naujose aplinkybėse bresnančiam mūsų jaunimui ir kokių būdu išugdyti iš to jaunimo didesnę skaičių plunksnos darbininkų, kurie jau naujose aplinkybėse galėtų tęsti lietuviškosios spaudos veiklą.

Marylando steito senatorius J. M. Butler savo darbo kabinete JAV Kongreso Rūmuose priima prel. L. J. Mendelį, šv. Alfonso liet. parapijos kleboną Baltimorėj, Md., kai jis su savo kolonijos delegacija lankėsi Kongrese Vasario 16-sios proga.

Senator J. M. Butler of Maryland receives Msgr. L. J. Mendelis, pastor of St. Alphonse Lithuanian parish in Baltimore, Md., in his Capitol office, Feb. 16, Lithuanian Independence Day - Washington, D. C. J. P. Zill photo

MENAS, MORALĖ, MODERNIZMAS

PASIKALBĖJIMAS SU BERNARDU BRAZDŽIONIU

— Kaip Jūs žiūrite į lietuvių literatūros padėtį tremtyje?

— Lietuvių literatūros gyvenimas ir augimas su komunistine bei nacine okupacija buvo nutrauktas. Du trečdaliai lietuvių rašytojų pasitraukė į vakarus ir pernešė visus karo ir tremties gyvenimo sunkumus. Bet jie yra laimingi, nes kartu su savo tautiečiais išgyveno tuos pačius vargus, tas pačias neseckmes ir dabar gyvena tomis pat viltimis — Lietuvos atgijimo ir naujo Nepriklausomo gyvenimo viltimis. Lietuvis rašytojas, nežiūrint kur jis bebūtų buvęs, — ar nacių koncentraciniame lageryje, ar fabrike, ar tremties stovykloje, visur liko ištikimas savo tautai ir savo pašaukimui. Per tremties metus vakarų Vokietijoje ne tik išleista visa eilė literatūrinės vertės knygų, bet atgaivintas ir rašytojų organizacinis gyvenimas, atnaujintos premijos, rengti literatūros vakarai, kurie atliko didelę tautinę ir meninę misiją. Jeigu tremties sąlygose nepadaryta to, kas būtų buvę galima padaryti savo žemėje ir normaliais laikais, tai čia ne rašytojų kaltė.

— Ar mūsų rašytojas tremtyje atlieka savo pareigas?

— Kokias? Jei pašaukimo — taip. Jis rašo. Būdamas bendruomenės nariu, jis turi tas pačias gyvenimo sąlygas, kaip ir kiti, tiek pat laiko, kaip ir kiti, tas pačias pareigas, kaip ir kiti, plus rašymo pareigą. Tuo tarpu, kai paprastas pilietis susiranda daugiau ar mažiau sau atitinkamą, — kunigas, gydytojas, inžinierius, technikas, siuvėjas, slaugė dirba grynai savo specialybės arba labai artimą darbą, — rašytojas, kaip ir bet kuris kitas "nepraktiškos" specialybės (pvz. mokytojas) asmuo, yra priverstas sau pragyvenimą užtikrinti skerdykloje, valgykloje, kepykloje, geležies, batų, tabako ar pan. fabrike. Ir po 8 darbo valandų, kada kiekvienas "mirtingasis" ir neturintis jokių kūrybinių pareigų, laisvą laiką gali sunaudoti poilsiui, specialybės išigijimui, pramogams ir tt., rašytojas (kaip ir kiekvienas kitas kūrėjas) turi atsiminti savo "pašaukimo" pareigas. Poetas, beletristas, dramaturgas, literatūros istorikas bei teoretikas, — jie visi yra "įpareigoti" užmiršti save, savo asmeninius reikalus, ir, nežiūrint nuovargio ir nepriteklių, kurti lygiai su tokia pat energija ir pajėgumu, lyg jie vienam ir vien iš to gyventų. Arba būti gyvi dangaus manna. Negalėdamas literatūros kūrybai atsidėti visomis jėgomis, rašytojas negali nė pilnai pasireikšti savo visu talentu, negali augti tokiu mastu ir tokiu tempu, kaip auga kitų tautų rašytojas normaliose, ar ne, bet savo tautos gyvenimo sąlygose.

— Kaip žiūrite į pasireiškusių balsus, jog menas, taip pat ir literatūra, turi būti laisvi nuo bet kokių visuomeninių, moralinių, religinių ir pan. varžtų?

— Nežinau, ką Jūs turite mintyje, sakydami žodį "varžtai". Ir visuomeninio gyvenimo for-

Jo Šventenybė Popiežius Pijus XII priėmė š. m. sausio 5 d. specialioje audiencijoje lietuvių delegaciją ir pašventino Nekalčiausios Marijos Širdies statulą, kuri šiuo metu yra vežiojama po JAV ir Kanados lietuvių kolonijas. Lietuvai atgavus laisvę ši statula bus nugabenta į Vilnių. Statulos vežiojimo po kolonijas tikslas: priminti žmonėms 1917 m. Fatimoj pasirodžiusios Marijos prašymus. Pirmoji nuotrauka (viršuje) — šv. Tėvas tarp vysk. V. Padolskio (kairėje) ir prel. L. Tulabos; toliau matyti Marijos statula. Antroje nuotraukoje (žemiau): visa lietuvių delegacija su šv. Tėvu. Pirmoje eilėje matosi vysk. V. Padoškis, šv. Tėvas, prel. L. Tulaba; toliau matosi prof. Z. Ivinskis. Atsisveikindamas su delegacija šv. Tėvas apkabino vysk. V. Padolskį ir tarė: "Jūsų asmenyje aš apkabinu visą Lietuvą".

His Holiness Pope Pius XII receives Lithuanian delegation in special audience (Jan. 5) and blesses statue of the Immaculate Heart of Mary. Statue is now being shown in Lithuanian colonies in the U. S. and Canada. Statue will be erected in Vilnius, Lithuania's capital, when Lithuania regains its freedom.

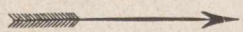

Hamilton, Ont., Kanada, Vasario 16-sios paminėjime kalba Kanados Parlamento narys A. Child; toliau dešinėje matosi lietuviai skautai prie vėliavos.

A. Child, member of Canadian Parliament, addresses Lithuanian Independence Day gathering (Feb. 16). Right : Lithuanian Scouts. - Hamilton, Ont., Can.

mos bei organizacija, ir moraliniai principai, ir religinės normos tam tikra prasme ir yra tie "varžtai", kurie žmogų "verčia", būti žmogumi, t. y. išsilaikyti augštesnėje plotmėje, negu kiti žemės gyviai, nepažįstą dvasinio pasaulio ir neturi jokių to pasaulio varžtų. Gal tai ir nesąmonė, bet man rodos, kad nėra ir negali būti laisvės be ribų. Kaip absoliutinė laisvė socialiniame gyvenime, taip ir absoliutinė laisvė mene veda prie anarchijos. Meno laisvės kardu kartais kovojama ten, kur nėra nei meninių, nei moralinių - idėinių vertybių, arba ten, kur "kaltos" idėjos reikia kuo nors "nekaltu" pridengti. Meno laisvės skydu paprastai dangstomos ir tuščios vietos. Bet būkime konsekventiški: menas nėra kokia abstrakcija. Jis yra didelė, jei ne didžiausia žmogaus sukurtosios kultūros dalis — dėl to jis negali būti atsietas nei nuo žmogaus gyvenimo, nei nepaisas to gyvenimo normų, tuo labiau griaunąs jas. Dar naiviau skamba tvirtinimas, jog "mes nepriklausą jokios organizacijos ir jokių valdybų parašėme (ar pastatėme) veikalą, norėdami įrodyti, kad tik laisvas menininkas gali kurti ir laisvas menas gali tarpti."

L. D. Jackson (dešinėje), Hamiltono, Ont. Kanada, burmistras sveikinamas tos kolonijos lietuvių laimėjus jam rinkimus. Iš kairės dešinėn: vietos LB vicepirm. K. Baronas, B. Antanaitienė, ponja Jackson, E. Grinienė, vietos LB pirm. J. Kšivickis ir burm. Jackson. Pažymėtina, kad burm. Jackson yra didelis lietuvių draugas, kiekvieną progą juos aplankęs ir tariąs padrašinančių žodžių dėl Lietuvos ateities.

Local Lithuanians congratulate winning candidate Mayor L. D. Jackson (right) of Hamilton, Ont., Can., after elections.

— Betgi meno tikrovė ir gyvenimo tikrovė yra du skirtingi dalykai; nereikia jų suprakti į vieną. Išėitų, lyg Jūs nepripažintumėt kūrėjui

fantazijos, o su tuo ir naujų pasaulių, personažų, kūrybos teisių.

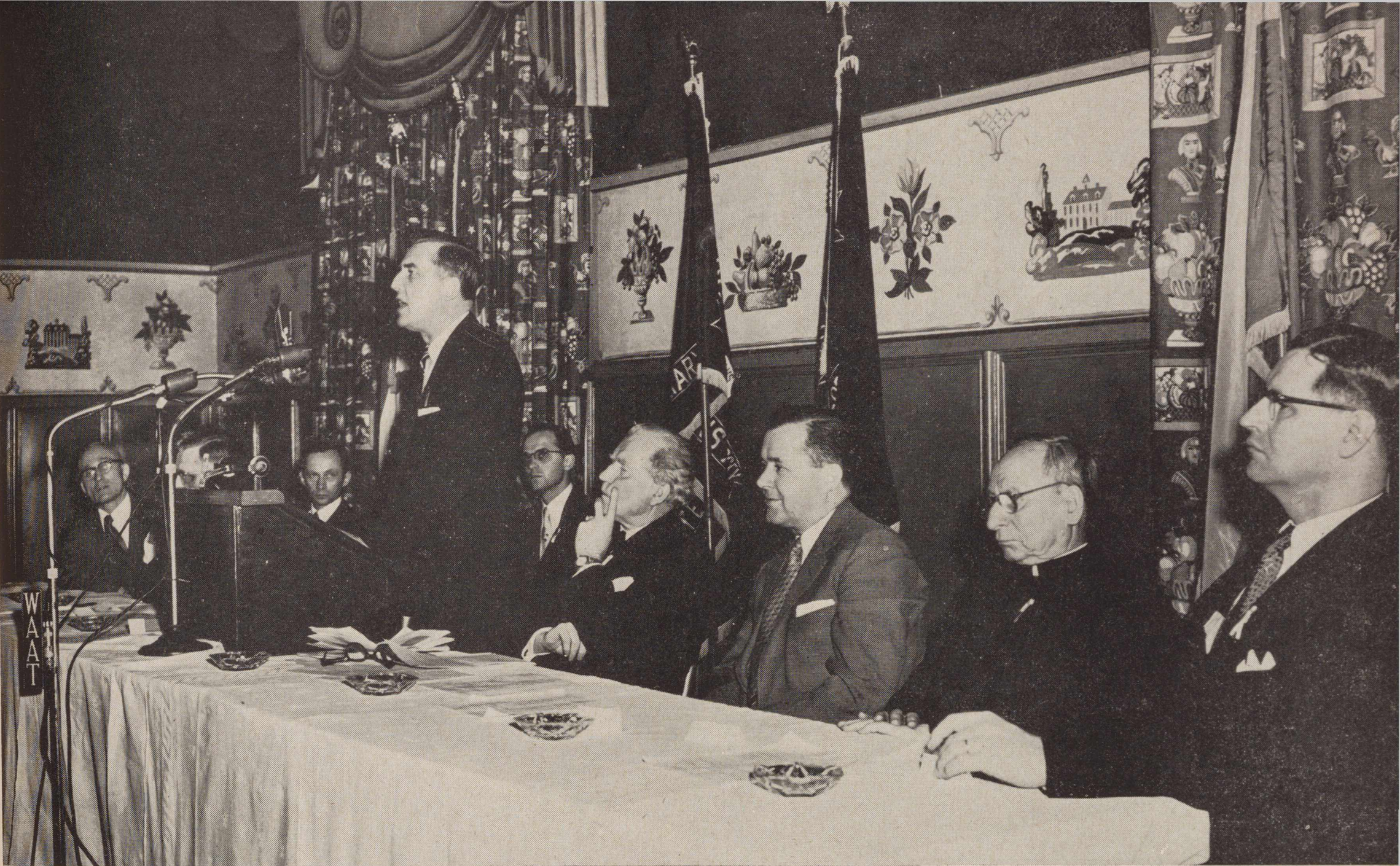
— Tai ir yra, kad tų dviejų tikrovių neplaku į vieną. Atvirkščiai, jas net labai išskiriu. Ir kiekvienai pripažįstu jos vertę ir reikšmę. Kaip gyvenimo tikrovė (su savo veikėjais ir faktais), nuėjus praeitin, virsta neberealio "pasaka", taip meninė tikrovė ("pasaka") su savo sukurtais personažais, įvykiais, idėjomis, nuėjusi istorijon, virsta gyva, nenykstančia tikrove, kurios neretai nebeskiriame nuo buvusios realybės. Bet eikime toliau. Kai pirmu atveju gyvenimo palaužti ar tragedijos ištikti asmenys miršta ateičiai su jų kūno mirtimi, antru atveju jie "gimsta" kaip tik tuo momentu, kai įvedami meno veikalą, ir lieka gyventi "amžinai". Iš čia tat ir kyla menininko - kūrėjo atsakomybė, neatpalaiduojanti jo kūrybos ir jo sukurtųjų personažų nuo jokių minėtų "varžtų".

— Ar neišeina taip, lyg Jūs pripažintumėt meno pajungimą įvairiems valstybiniams, bažnytiniams ir pan. tikslams, žinoma, gerąją prasme?

— Ne, nepripažįstu meno pajungimo nei gerąją nei blogąją (kaip bolševikinėje ar nacinėje santvarkose) prasme. Menas turi naudotis visomis tomis pat laisvėmis, kaip ir menininkas. Menininkas gi turi visas tas pačias laisves, kaip ir kiekvienas žmogus. Menas neturi nei griauti, nei policiškai varžyti. Meno, taigi ir literatūros, tikslas yra duoti žmogui savo forma pasigerėjimo, savo turiniu jį kilninti, skelbiant augščiausius idealus ir siekiant žmogaus ir Dievo santykių harmonijos. Žmogaus kūrybinė dovana ir jo sukurtosios meninės vertybės yra gražiausios rojaus liekanos. Nepakanka sugebėjimo jas rinkti ir atstatyti, reikia sugebėjimo ir jas priimti bei jomis džiaugtis.

— Vienoje Jūsų poezijos vietoje atrodo, lyg nusistatęs prieš moderniškąjį meną. Kaip iš tikrųjų yra? Jaktui juk ir Jūs buvotė "sutrečiafrontėjęs katalikas poetėlis", dėl kurio gyvenimo teko nukentėti ir Vaičiulaičiui, ir Macceinai.

— Jaktas savo principuose buvo ir paliko teismus. Ir jo reikalavimai atitiko jo, kaip kunigo, pareigas. Teisingas buvo Jaktas, kovojąs su mūsų literatūron besiveržiančiais chaoso, anarchijos ir bolševizmo elementais. Čia jis lyg ir sutartų su savo didžiausiu "priešu" A. J. Herbačiausku. Bet Herbačiauskas, kėlęs balsą prieš "chamizmą" buvo tikslesnis, kovojąs ne vien prieš elementus, bet, svarbiausia, prieš turinį ir prieš dvasią. Čia ir buvo didžioji Jaktas, šiaip jau matematiškai tikslaus, klaida. Dėl tos, neatitinkančios jo dieviškų proporcijų formos, jis nevertino nei Cladelio, nei Milašiaus, šiaudieną vadinamų didžiausiais katalikais poetais, kūrybos. Aš ne tik nesu nusistatęs prieš mo-

Robert B. Meyner, New Jersey steito gubernatorius, kalba Vasario 16-sios minėjime Essex House viešbutyje Newark, N. J. Prie prezidiumo stalo iš kairės dešinėn sėdi: V. Čižiūnas, adv. K. F. Paulis, S. Jakštas, gub. R. B. Meyner (kalba), J. J. Stukas, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. V. Sidzikauskas, Newark miesto burmistras Carlin, prel. I. Kelmelis ir Lietuvos vicekonsulas New Yorke A. Simutis.

Robert B. Meyner, Governor of New Jersey, addresses Lithuanian Independence Day gathering at Essex House Hotel, Newark, N. J.

dernųjį meną, aš esu moderniojo meno šalininkas ir gerbėjas. Bet, matote, yra skirtumo ir tarp moderniojo meno kūrinių. Argi neaišku: kaip nevysi renesanso stiliuje piešti paveikslai yra šedevrai, taip ir naujausių stilių kūryboje yra nevykusių, ir menkų, ir manijakiškų darbų, ir, pagaliau, nemažai šarlatanizmo. Skirdamas elementus (formą) nuo turinio ir dvasios, aš ir negaliu vertinti ar gerbti kaikiurių, nors jie ir yra iškelti į šio meto stabukus, menininkų kultūrbolševikinės kūrybos.

— Kokius meno, tikriaus lietuvių literatūros, uždavinius Jūs laikytumėt svarbiausias šian dieną?

— Atsakysiu trumpai: 1. Palaikyti mūsų literatūros tradicijas - nenutraukti istorijos bėgyje laimėtų meninių vertybių, jas pažinti, jomis gyventi. Ir 2. Neprarasti kuriamosios iniciatyvos, — naujus talentus ugdyti, naujas vertybes kurti, naujus horizontus laimėti.

— Ko palinkėtumėt lietuvių visuomenei?

— Neužmiršti lietuviškai skaityti.

VLIKo ATsiradimas IR DARBO PRADžia

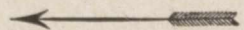
ST. LUŠYS, Boston, Mass.

(Tęsinys iš kovo mėn. numerio)

Darbo gausybė

Kam teko būti mūsų lauke ir atlikti šventą kario pareigą apkasuose, tas gerai žino, kad ten nėra laiko rūpintis gresiančiu pavojumi sau, bet visos fizinės ir dvasinės jėgos sutelkiamos pergalei visų. Taip elgėsi ir VLIKas. Pavojus sau jis žinojo, bet darbų gausybė neleido jam tuo rūpintis. Reikėjo išlyginti tautos laikyseną okupanto atžvilgiu ir dar labiau suaktyvinti visuotinį ir vieningą pasipriešinimą jo piktiems siekimams. Reikėjo gelbėti jaunos vyrus nuo vilionių ir grobstimų į SS dalinius, o taip pat tinkamus vyrus ir moteris nuo prievartos darbų į Vokietiją. Reikėjo priešintis gėrybių plėšimui ir lietuvių ūkių bei įmonių dalinimui vokiečiams. Reikėjo surasti kelius ryšiui su laisvuuoju Vakarų pasauliu ir šauktis pagalbos ne tik laisvei atgauti, bet ir nuo baudžiamųjų ekspedicijų gelbėtis, kurios ištisus kaimus be jokios kaltės išdegindavo ir visus žmones, net ir vaikus, išžudydavo. Reikėjo rūpintis būsimos nepriklausomos Lietuvos atstatymu ir nepamiršti artėjančios karo pabaigos, o kartu ir

(Perkelta į 11 psl.)

Newark, N. J. ir apylinkės lietuvių kolonijų delegacija dėkoja savo steito gubernatoriui R. B. Meyner (vidury, laikas knyga) už rodomą lietuviams palankumą ir įteikia dovanėlę - V. Augustino liet. vaizdų albumą. Iš kairės dešinėn: V. J. Dilis, A. S. Trečiokas, Mary Martin, prel. I. Kelmelis, A. Vitkauskas, J. Trečiokienė, J. Liudvinaitis, adv. K. F. Paulis, gub. R. B. Meyner, I. Dilienė, J. J. Stukas, A. Liudvinaitienė, P. Pūronas ir kun. P. Totraitis.

Lithuanian delegation presents Robert B. Meyner, Governor of New Jersey, with a token gift of appreciation for goodwill shown toward Lithuanians.

Bernardas Brazdžionis, Boston, Mass., savo šeimos narių tarpe; iš kairės dešinė: B. Brazdžionis, žmona Aldona, sūnus Dalius, duktė Saulutė ir sūnus A. čis.
Poet Bernardas Brazdžionis and members of his family, Boston, Mass.

B. Brazdžionis (kairėje) su rašytojais St. Santvaru, A. Gustaičiu ir P. Andriušiu Vokietijoje, kai jie 1945-1949 metų laikotarpy aplankė visą eilę lietuvių pabėgėlių stovyklų, išplėdymami literatūros vakarų programas.

Poet B. Brazdžionis (left) with fellow writers S. Santvaras, A. Gustaitis and P. Andriušis. The group visited many refugee camps in Germany (1945-1949) giving literary readings.

B. Brazdžionis (dešinėje) su rašyt. A. Gustaičiu (kairėje) ir dramos akt. H. Kačinsku (vidury) yra jau aplankę eilę lietuvių kolonijų JAV ir Kanadoje, atikdami literatūros vakarų programas.

Poet B. Brazdžionis (right) with writer A. Gustaitis (left) and actor H. Kačinskas (center). The trio have toured U.S. and Canada Lithuanian colonies giving literary programs.

Naujosios poezijos avangarde

Bernardo Brazdžionio kūrybinio darbo 30 metų sukakties proga

A. TYRUOLIS, Brooklyn, N. Y.

1. Poeto kelias

Kūrėjo darbai - gyvi jo nueito kelio liudininkai. Jie tartum jo autobiografija.

Taip poetiniu žodžiu yra nužymėjęs savo gyvenimo kelią ir vienas žymiausių mūsų naujosios poezijos atstovų - Bernardas Brazdžionis, šįmet minįs 30 savo kūrybinio darbo metų.

Kaip šio amžiaus jaunosios kartos atstovas (gim. 1907 m.), Bern. Brazdžionis pakilo gyvenimui su mūsų tautinio atgimimo prošvais, bet ir su pirmojo pasaulinio karo debesimis, su laisvo ir nepriklausomo gyvenimo augimu ir klestėjimu, bet ir su tos laisvės praradimu ir tremtimi. Toks diversiškas jo, kaip ir mūsų visų, žemės kelias. Dėl to ir jo poezijos Dievas čia "švelnus", čia "rūstus".

Visam savo kūrybos kely jis pasiūlymą ir "gundymą" imtis kitų žanrų, bet jis vėliau pasiūlymą sėdėti už tų Jurgio Btltrušaičio "vargonų", iš kurių per tą 30 metų išgavo nepaprastų akordų ir aidų.

2. Jo darbai.

Pasaulinėje poezijoje rasim kūrėjų, visais žanrais besireiškusių, bet ir tik vienam kuriam tepasišventusių, sakysim, lyrikai. Tačiau nekartą ištisa rinkinių virtinė buvo tartum ištisos poemos atsiskleidimas. Tai poeto credo crescendo ar diminuendo. Toks buvo, sakysim, Stefan George, kurio kiekvienas eilių rinkinys buvo lyg asmeninė poema, kad ir nuo laiko atsieta.

Bern. Brazdžionio poezijoje amžius, laikas ryškiai atsispindi. Net ir bandymą imtis kito žanro (poemos "Kunigaikščių Mieste") "nulaūžė" laikas. Bet tuo pačiu lyrikos žanru jis reiškė tik ant kitos pakopos: Vytės Nemunėlio vardu jis išleido net 18 eilių knygų vaikams. Jį, žinoma, "išsėmė" ir kiti su raštu, su literatūra susiję darbai: jis redagavo suaugusių, jaunimo ir vaikų žurnalus (Pradalgės, Dienovidis, Lietuvos Studentas, Ateities Spin-

duliai, Eglutė), jis ruošė vienkartinus leidinius ir knygas (Pirmieji žingsniai, Literatūros Metraštis, Tremties Metai, J. Aisčio Pilnatis, Maironio Pavasario Balsai ir kt.).

3. Poetinio apsipavidalinimo ieškojimas

Tartum kilimo raštą skaitydami, matom ir Bern. Brazdžionio poetinę "metamorfozę". Iš bandymo estetiškai apsipavidalinti jis pereina į tvirtą etinį bei religinį apsisprendimą kūryboje. Čia jį reikia laikyti ne "susiradusiu" savo "tikrąjį kelią", bet atspėjusį mūsų tautos aspiracijas, išsiliejusį į tautos sielą, kaip jį reiškiasi gyvu atsparumu blogiui ir gyvu tikėjimu gėriu.

Bandęs reikštis estetiškai "pažiūrėti į mėlynąjį dangų", abejojęs, ar neužversti "knygos nerašytų lapų" savo pirmajame rinkiny "Baltosios dienos" (1926), jau ir tada troško, kad tauta "išaugtų vėl į tūkstantmetį medį".

Dar daugiausia save tebedainuoja poetas ir "Amžiname žyde" (1931), tame groteskos ir manieros nestingančiame rinkiny, bet ir čia jis jau mato, kad "palaima sapnuoti laimę" nuėjo nuo jo, kad jis jau norėtų "kitą saulę pažūrėti", paklausti, kur ji "padėjo žemės širdį", norėtų, kad "sutemų kraštas vosilkų žiedais pražydėtų".

4. Poetinis crescendo

Po šitos įžangos Bern. Brazdžionis pamato, kad jo kelias bus ne dionizinio esteto ir ne impresionisto, bet apokaliptinio šauklio ir ekspresionisto. Toks jis jau yra į gan augštas poezijos viršūnes pakopusiuose rinkiniuose "Krintančios žvaigždės" (1934) ir "Ženkla ir stebukla" (1936).

Tautos opas, "neįpildinto" inteligento perversijos, oportunizmas, karjerizmas poetui pasirodo kaip mirtis: "numirėliai vėl pradeda mane vadinti numirti", "gyvų gyventojų mirę namai ir mirę gatvės". Jis nenori "mirštančios Jeruzalės". Jis pliekia "aveles prisiplakėles" ir gretina šv. Pranciškaus "juodas žaiz-

B. Brazdžionis kaip mokytojas pamokos metu Boston, Mass., liuanistikos mokykloje, kur jis VI ir VII kl. dėsto lietuvių literatūrą.

Poet B. Brazdžionis teaching literature at a Lithuanian Lithuanistics class in Boston, Mass.

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

OREMUS

Nedaugelį pavasarių nuskynėme.
Nedaug ir nemažai.
Ir žaižaruojančių gaisrų plazdėjime
Anos buities preliudijas giedojo angelai.
Nebuvo liūdesio.
Ir sutemų nokturnai geso be raudų,
Nes mūsų dienos buvo amžina malda,
Ir mūsų maldos ne iš tų maldų.
Ir žilas pranašas kalbėjo taip - oremus.
Ir fariziejai taip - oremus.
Ir rabbi taip - oremus
Ir mes visi oremus, taip - oremus, taip - oremus..
Nedaugelį pavasarių nuskynėme.
Nedaug ir nemažai.
Nedaugelį senų dienų be skausmo minime,
Kaip milžinai.

KELEIVIAI

Su tavim, aš su tavim kada svajoju,
Ir svajonės daug gražesnės tos,
Ties kapu ir ties obels žiedu baltuoju,
Rodos, žvaigždės giedrios birtų ant kaktos...

Su tavim aš per pasaulį platų
Žemės krašto eisiu pažiūrėt,
Atsigert jaunystės amžinybų metų
Iš negėstancios aušros taurės.

Prie bedugnėn krintančio upelio
Prikeliavus pasilenksi tu -
Į tą šalį, į tą pačią šalį
Aš keliauju su tavim kartu.

TESTAMENTAS

Ką tu, išeidamas iš protėvių gimtosios žemės,
Mirties ir prievartos aklam likimui palikai -
Seni piliakalniai - sodybos - ir aušros takai, -
Te švies paklydusiam, kai bus dangus aptemęs
Ir susipainios viltys ir takai.

Ką tu, išeidamas iš tėviškės pakluonių,
Išsinešei, kai žemę rykštė palietė skaudi -
Senolių kraują - vardą - laisvės žiburį širdy, -
Kaip amžiną paminklą visą šią kelionę,
Kaip didį turtą nešk širdy.

Ir jų, vergijoje įmintos, pėdos šventos
Ir tavo dienos, skirtos kovai ir vargams -
Likimas tavo tėviškei kai naują dieną lems, -
Liks kaip nenykstantis granito testamentas
Dienų dienoms - vaikų vaikams.

B. Brazdžionis, palikęs Lietuvoje keitų tūkstančių knygų savo biblioteką, prie savo knygų lentynos Boston, Mass.

After having left his personal library of several thousands volumes behind in Lithuania, Poet B. Brazdžionis stands before a shelf of newly acquired books here in the U. S. - Boston, Mass.

Bernardas Brazdžionis skaito savo kūrybą Chicagoje, Ill.

B. Brazdžionis reads from his work, Chicago, Ill. V. Noreikos foto

das" su tautiečių "baltom vilom".
Dabar poetas taip pat prabyla
bibliniu žodžiu, nes su tais, kur
"švelniais drabužiais vilki" jau ne-
susikalbėsi švelniai. Taipgi jis ži-
no, kad laimė ne šios dienos "car-
pe", bet kad ji "pasislėpus po grau-
džių pavidalų, po Jėzaus smūtke-
liu". Poetas sugieda reto grožio
himną "Kristui Karaliui", su kuriuo
"eis visa Lietuva".

5. Tautos tragedija

Tada įvyksta kažkas nepaprasto,
bet jau nujauto, gal net išprana-
šauto. Tautai grįžta iš kažkokios
įtartinos malonės Vilnius, bet ją
pačią rytinę letena prispaudžia ("iš-
vaduoja"). "Kunigaikščių mieste"
(1939) atgyja Maironio tradicija, net
pasinėšimas poemai. Tai metas, ka-
da poetas ciklu "Šaukiu aš tautą"
(1941) pradeda atvirai "šaukti" lie-
tuvų burtis prie lietuvio, to "aisčių
žiedo", kada jis turi likti gyvas,
bet jei mirtų, liks Motina (Tėvynė).
Tautos gavėnia palieka pėdsakus
"Iš sudužusio laivo" (1943), kur atsi-
garsi "ženklų ir stebuklų" tikėji-
mas "stebuklu", kurs prikels mūsų
žemę. Tada poetas jau tiek buvo
subrendęs, kad davė savo rinktinės
poezijos knygą garsiuoju "Per pa-

saulį keliauja žmogus" vardu (ligi
šiol išėję trys laidos).

6. Tremtis

"Viešpaties žingsniai" (1944) buvo
lyg pasimeldimas prieš tą didelę
kelionę, lyg Jo valios išpažinimas.
nėra nei nebuities, nei likimo - yra
tik "Viešpaties valia". Visi "va-
dai, tie "atilos" apvilia, poetas da-
bar pasitiki tik vienu Geruoju Va-
du: "tik Tu per potvynius gali iš-
vest mus, Kristau". Ir jau jis gie-
da kaip piligrimas jo lankytų vietą.

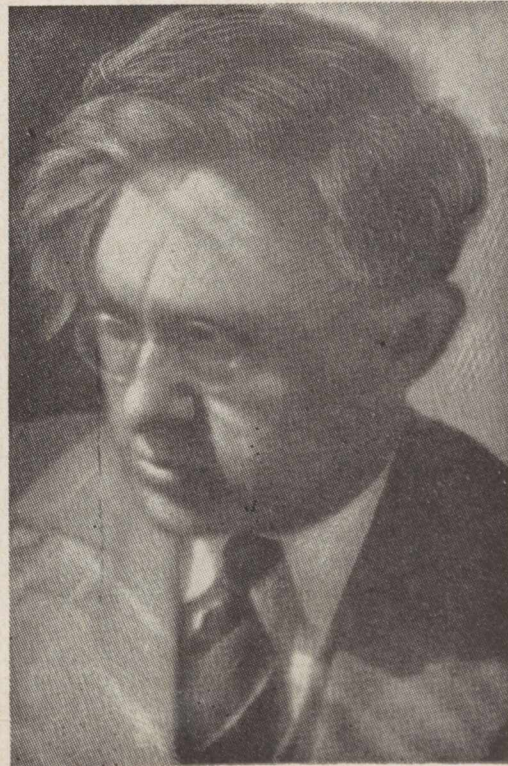
Su tuo pasitikėjimu pasveikina
prieš dešimtį metų prasidėjusi odi-

Kairėje — B. Brazdžionis "Amžino žydo"
(1931) metais, tuo metu V. D. Universi-
teto studentas.

Dešinėje — B. Brazdžionis "Krintančių
žvaigždžių" (1933) kūrybos metais su bū-
sima žmona Aldona.

Left: B. Brazdžionis after the appear-
ance of his book **The Wandering Jew** in
1931. He was then a student at the
University of Vytautas the Great

Right: B. Brazdžionis and his future
wife Aldona. They are pictured here in
1923, the year his book **Falling Stars** was
published.

Rašyt. Antanas Tulys, St. Petersburg, Florida. Žiūr. jo novelę "Nubrauktas degtukas" šiame pusiapy.

Writer Antanas Tulys, author of **Nubrauktas Degtukas** (The Struck Match), a story appearing on this page. Tulys lives in St. Petersburg, Florida.

NUBRAUKTAS DEGTUKAS

ANTANAS TULYS,
St. Petersburg, Florida

Laisvės kolūkio kumečiai žiūrėjo į Algirdą Bakutį, kuris, kaip iš žemės, ką tik čia išdygo. Žiūrėjo pakreiptą į kairę jo skrybėlę, į tviskančias čeverykas, į šviesią eilutę. Taip nežemiškai, kolūkiečiams niekad nepasiekiamai, taip gražiai buvo jis pasipuošęs. Kolūkio pirmininkas Akelaitis pažino Bakutį. Tai buvo tas pats vyras, kuris 1940 metais rusų sugintų žmonių demonstracijoje Kaune nešė didelę iškabą su dideliu žadėjimu: "Bežemiams ir mažžemiams dvarininkų žemė!" Algirdas Bakutis ėjo demonstrantų priešakyje. Demonstraciją fotografuojant, jo draugas Aleksis paslėpė savo veidą už raudonos vėliavos, o Algirdas baisiau iššiepė savo dantis, kad pasirodytų, jog jis nesigėdina čia būti ir yra pasiryžęs padėti rusams.

— Kokia graži, šviesutė tamstos eilutė, ir dar su guzikais ir visais vienodais, — stebėjosi Marytė. Ji puolė ant kelių ir savo sijono padalkomis nušluostė pono čeverykas.

— Nereikia, panele, — pasakė Bakutis.

— Musė buvo nutūpus, ponaiti, — jam atsakė Marytė ir greitai paklausė: — Gal ponaitis būsi mūsų dvaro ponas, o mes tamstos vergai?

— Audimas vilnonis ir švelnus — bus dar mūsų darbo. Guzikai tai tikrai dar mūsų padirbti, — pastebėjo Pipikas, pridėjęs pirštus prie eilutės.

Laisvės kolūkio žmonės būtų paleidę daug, daug daugiau nusistebėjimų tam baltarankiui žmogui, bet jų dėmesį nusukė į kitą pusę du berniukai, smarkiai susimušę. Kumečiai beveik užmiršo Bakutį, kai išskirti vaikai pradėjo aiškintis, dėl ko jiedu susipešė.

Jonukas rado ant žemės nubrauktą degtuką, kurį tuojuo pakišo Petriukui po akių.

— Mūsų padirbtas, — tvirtai pasakė Jonukas.

— Kieno mūsų? — taip pat smarkiai paklausė Petriukas.

— O gi mūsų.

— Mūsų ar rusų?

— Mūsų — dabar viskas yra mūsų, nei lietuvių, nei rusų, bet mūsų.

— Lietuviai sako mūsų, kas yra jų, ne rusų. Dabar viskas yra rusų, nieko nebėra mūsų.

Petriukas ištraukė iš Jonuko pirštų kotelį, perlaužė, numetė ir apspiovė.

— Lietuviai nemoka degtukų pa-

dirbti. Lietuviai nieko nemoka, — pasakė Jonukas.

— Tada pasakyk man, kodėl pirma Lietuvoje būdavo visko, o dabar nebegalima ir guzikų nusipirkti? — paklausė Petriukas.

Šitas paklausimas sumaišė Jonuką. Jis negalėjo pasakyti, kodėl kasdieniniai daiktai, nors jie būtų ir menkučiai, yra išnykę iš Lietuvos. Bet jis tikrai žinojo, kad lietuviai nemoka pasidirbti degtukų, taip pat nieko kito patys negali pasigaminti. Taip jo klasėje mokina mokytojas Dzindzilietas.

Mokytojas Dzindzilietas pasakoja vaikams, kad rusai atėję į Lietuvą išlaisvinti žmonių, rado lietuvius be degtukų ir kitų kasdien reikalingų daiktų. Jonukas gražiai atsimeina, ką ji išmokino jo mokytojas. O Petriukas savo galvą palaidė, remdamasis nugirstais kumečių šnabzdėjimais. Jis girdi iš kolūkio žmonių, kad lietuviai geriau gyveno, visko turėjo ir buvo linksmi, kai buvo laisvi.

Vaikai buvo vienmečiai, baigia devintus. Gyveno tame pačiame kolūkyje ir abudu kartu klausė Dzindzilieto pamokų. Jonukas sėdėjo užpakalyje Petriuko. Ir kolūkyje ir mokykloje vaikai galėjo ir turėjo girdėti bei nugirsti tą patį. Kitaip negalima, — galvojo kumečiai. — Tai bus priešingi vienas kitam vaikų linkimai — tokia užaugo nauja karta. Bet tuojuo paaiškėjo, kad vaikai susipešė ne dėl paties klausimo, kieno degtukas padirbtas, nors nesutarimas iš to prasidėjo. Jonukas, nebesusigriebęs, ko tvirtesnio savo pusę palaikyti, suriko grąšinimu Petriukui:

— Aš tave išduosiu!

Čia Petriukas krito Jonukui į veidą ir pasakė:

— Tai tu išdavikas?

Bet, teisindamasis kumečiams, Jonukas verkė ir rėkė:

— Aš nesakiau, nesakiau, kad Petrą išduosiu. Aš nesakiau.

— Jis ir meluoja, kaip išdavikas. Jis sakė, sakė. Jis sakė: Aš tave išduosiu. Jis sakė, — taip pat tvirtai spyrėsi Petriukas.

Nuo Akelaičio ligi Pilipausko, Nuotaikų lentos redaktoriaus, ir Bakučio, kuris anais metais tiems žmonėms nešė didelį žadėjimą: "Bežemiams ir mažžemiams dvarininkų žemė!" — visi pastatė savo rūpesčius prie trijų žodžių: aš tave išduosiu. Jau keleri metai, kai eina tylus žmonių susitarimas, kad lietuvis lietuviu neišduotų rusams. Į šitą tylų susitarimą įėjo ir bolševizmo aprieti lietuviai, tokie kaip Bakutis, įsitikinę, kad rusai bolševizmo vardu plečia Rusiją ir skaldo, plėšia ir naikina lietuvius.

Bakutis patempė Akelaitį į šalį.

— Kur padėsite tą vaiką? Jūs sekite, — patarė kolūkio pirmininkui.

Sugrįžęs prie vaikų, Bakutis paėmė Jonuko smakrą į savo saują.

— Jonai, prašau pasakyti man, kas tave mokina išduoti? — paklausė.

— Aš nesakiau, nesakiau, kad aš jį išduosiu. Ne, ne, ne! — verkė ir rėkė Jonukas.

Bakutis patempė savo skrybėlę žemiau į kairę, paskui padėjo vieną savo delną ant Jonuko sprando, kitą ant Petriuko.

— Vaikai, žiūrėkite į mane, — jis labai švelniai, tyliai pasakė.

Vaikai, abudu išsigandę, atstatė akis į pono veidą.

— Šiandien mum nerūpi, kas padirba degtukus, arba guzikus, arba bi'e ką. Šiandien mum yra svarbu tik tai, kad mes turėtume degtukų, guzikų, o labiausiai grūdų. O išdavikų niekas nekenčia. Jų vengia ir

padoresnieji rusai. Savo ateitį statydami, vaikai, visad turėkite galvoje didvyrį Berį: kas jis buvo ir kas yra dabar. Todėl tu, Jonuk, toliau taip negalvok ir nekalbėk, — pamokino vaikus Bakutis.

Paskui kumečiai sugrįžo prie kuliarnosios, kuri turėjo pradėti kuliarmą auštant. Bet mašina tebestovėjo, nors jau arti pietų. Neatvažiuoja komjaunuoliai iš Kauno į paleistį. Nuo aušros kumečiai prie kuliarnosios sustojo, sustatė pakinkytus arklius išvežti iškultus grūdus į Marijampolę ir iš ten į Maskvą. Kumečiai laukia komjaunuolių, tai ir žiopsos prie mašinos, lekiandčias varnas skaito.

Ant daržinės stogo nusileido paklydęs karvelis. Marytė pradėjo niūniuoti liūdną dainą. Kiti jai padėjo: Karvelėli mylinasis, kada laisvę mum atneši? Karvelėli, tu pilkasis?

Mažyčiai daikteliai, paukšteliai, vėjas prie pastato kertės savaip sušvilpęs pažarsto lietuvių ilgejimąsi. Ir jis siunčia savo ilgesį ir malda, tik nežino, kur juos nukreipti ir padėti, kad jo ilgesys ir malda pasiektų dangų.

Naujosios poezijos...

(Atkelta iš 9 psl.)

meilė tėvynei, kuria jis taip rūpinos namie dar būdamas: jis ją mato dabar "tūkstančius žaizdų", ji jam niekad taip arti "nebuvo prie širdies". Bet jis ramina, kad ji Marijos žemė, kad ji ją globos. Tas tėvynės meilės subtilumas atsispindi ir "šiaurės pašvaistė" (1947), nors tremties vargai neliko neatsiliepę ir lyros skambumui.

Tėvynės meilė ir ilgesys, bet jau su stipriu tikėjimu grįžti į paliktus namus, atsispindi ir ką tik pasirodžiusiame Bern. Brazdžionio poezijos rinkiny, dvyliktojo poezijos knygoje "Didžioji kryžkelė", dėl kurios įvertinimo gyvai atsiliepė patys rašytojai (LRD premija). Greta naujų sužetų (UNO) čia svarbią vietą užima "brangieji akmenys" (tikėjimas, tautos kraujas, gamta), kurie ir grįžimą laiduoja.

7. Forminis apsipavidalinimas

Tam tikrą "metamorforę" yra patyrusi ir Bern. Brazdžionio poezijos forma. Ankstyboji jaunystė bando trupinti tradicinę formą, už kurią bara A. Jakštas. Tačiau jis nepasiduoda "laisvų ritmų" bangai, nešasi gilią rimo sąmonę ir nemėgsta naudotis asonanso "laisvę". Bet jo rimas lankstus, įvairus, daug kur naujas, nors vietoj einaš ligi akrobatikos - perkėlimo žodžio skiemens rimui. Šiaip retkarčiais "atsipalaidavęs", nuo "Viešpaties žingsnių" (1944) pajunta "ramų subrendimą", vėl šliejasi arčiau maironinio eiliavimo.

Kad ir kaip paprasta Bern. Brazdžionio poetinė forma metrikos atžvilgiu (vyraujantis jambas), tačiau ji labai įvairi ir sudėtinga poetiniu priemonių atžvilgiu. Vaizdų ir palyginimų jis imasi iš šventraščių, Apokalipsės. Pasinaudoja jis ir liaudies daina ir liaudies giesme, kai reikia. Jis drąsiai prabyla senybinių žodžiais ir posakiais, nes jie jo lūpose darosi gyvi ir šilti, "nebaūs".

Gal kaipur nugirsi Maironio ar Baranausko gaidą, gal ir Goethės ar Rilkės, tačiau tai ne įtakos, tai tik, sakytum, joviališkas puošmuo, nesiekias esmės, kuri yra pirmapradi ir savaranki. Susikūręs savo "mokyklą" dar namie, Bern. Brazdžionis ir tremtyje neliko be įtakos mūsų jauniems poetams.

VLIKo atsiradimas...

(Atkelta iš 7 psl.)

galimo bolševikų veržimosi atgal. Reikėjo apjungti slapta besiformuojančius karinius dalinius ir juos tinkamai paruošti lemiamam žygiui laiku atėjus. Visa tai reikėjo daryti pogrindyje, šimtams seklių slampinėjant ir tykojant.

Darbas gražiai ir sklandžiai ėjo pirmyn. Grupių rezervuotumas išnyko, ir nuoširdus bendradarbiavimas virto realybe. Tuoju pajusta stipri vadovaujanti galia visose to meto sunkenybėse. Vokiečiai skelbia mobilizaciją ir kuria lietuvių SS legioną. VLIKas iš pagrindžio griežtai pasisako prieš ir išpėja vyrus tų okupantų pinklių saugotis. Šis vokiečių okupantų užsimojimas Lietuvoje visai nepavyko, nors mobilizacija buvo skelbta net keturis kartus. Okupacinė valdžia užsigeidžia sutelkti didžiulę kelių šimtų tūkstančių žmonių darbo jėgą Reichui. VLIKas pasisako prieš, ir jų pastangos nueina niekais, nes okupanto balso niekas nebeklauso. Tada rudmarškiniai tinkamus darbui vyrus ir moteris pradėjo gaudyti jėga iš pasalių. Tam tikrą skaičių sugaudė ir išvežė, bet masės buvo išgelbėtos ir vokiečių ginklų kalvėse nedirbo.

Okupacinės valdžios potvarkiais ar be jų žemės ūkio ir pramonės gaminių plėšimas buvo pasibaisėtinas. VLIKas paskelbė tai viešai vykdoma vagyste ir paragino gyventojus savo gėrybes slėpti ir saugoti. Lietuvių žemės ūkių ir prekybos, pramonės bei amatų įmonių dalinimas nusipelnusiems naciams nusavybėn, paskelbta Lietuvos kolonizavimo ir suvokietinimo pradžia, to krašto tikruosius šeimininkus lietuvius paverčiant nieko nebeturinčiais skurdžiais. Tų faktų skelbimas ir ta prasme aiškinimas turėjo didelės psichologinės reikšmės ne tik kovojančiai tautai, bet ir patiems okupantams. Griausta okupacinės politikos moraliniai pagrindai pačių vokiečių sąmonėse. Korespondenciniai ryšiai su užsieniu paveldėta iš seniau veikusių centrų, bet toliau tuo tenkintis nebebuvo galima. Karui einant į pabaigą, ir iš anksto nuspėtiems laimėjimams aiškėjant, reikėjo gyvo, veiklaus ir nuolatinio ryšio su kraštu turinčio organo Vakarų demokratijose. To organo uždaviniai turėjo būti labai dideli ir labai svarbūs, nes Lietuvos nepriklausomybės atstatymas be Vakarų paramos sunkiai buvo įsivaizduojamas. Pradėta tuo reikalu rūpintis, jam ruošti ir numatytų asmenų išvykimui kelių ieškoti. Artėjanti karo pabaiga labai aktualino Lietuvos atstatymo problemų svarstymą ir sprendimą ne tik tarptautiniu, bet taip pat ir viduriniu atžvilgiu. Kad vakarams karą laimėjus Lietuva bus nepriklausoma, tuo niekas neabejojo, nes konkrečių klausimų išnarpliojimas su Vokietija ir Sovietų Sąjunga ir nebuvo aiškus. Tačiau Lietuvos valstybės santvarkos klausimai ir jos administracinės konstrukcijos problemos laikyta skubiai svarstytais uždaviniais. Toms problemoms svarstyti ir jų išsprendimui projektus paruošti, VLIKas sudarė komisijas, kuriose sutelkė specialistus ir patyrusius asmenis. Svarbiausioji komisija vadinosi Lietuvos atstatymo vyriausioji komisija. Jos kompetencijon įėjo kai kuriuos konstitucinės problemos, Lietuvos administracijos pertvarkymo ir patobulinimo klausimai, pinigų emisijos, bankų, draudimo įstaigų aktualijos ir kita. Ją sudarė bankininkas Juozas Paknys, dīlp. inž. Do-

"Mindaugo karūnavimas", kilimas, išaustas dail. A. Tamošaitienės, turinčios savo studiją Kingston, Ont., Kanadoje. Šis kilimas buvo išstatytas New York, N. Y., miesto parodoje ir laimėjo premiją. Prie kilimo matosi dvi lietuviškos parodos metu.

Prize-winning hand-woven rug **The Coronation of Mindaugas**, work of A. Tamošaitienė, Kingston, Ont., Can. Standing by are two Lithuanian girls.

V. Maželio foto

mas Adomaitis, dipl. ekon. Juozas Audėnas, dipl. ekon. Kazys Palčiauskas ir dipl. ekon. Stasys Lušys. Šalia šios vyriausios komisijos dar veikė Prekybos komisija, žemės ūkio komisija, Socialinių klausimų komisija ir švietimo komisija. Visose dirbo patyrę specialistai ir ruošė medžiagą geresniam tų sričių sutvarkymui ir, atgavus laisvę, greitesniam atstatymui. Nebuvo laiko, kada delsti, darbas virte virė ir pačiame VLIKe ir jo sudarytose komisijose ir slapta, bet greitai augančiuose kariniuose daliniuose. Atrodė, kad karo pabaiga neras lietuvių nepasiruošusių ir tuščiomis rankomis bestovinčių. Viskas buvo taip planuota, kad laiku atėjus ir Vyriausybė, ir valstybės aparatas, ir tvarkos darbotojai, ir karinė pajėga laiku užimtų savo vietas ir darniai bei sutartinai veikti.

Rytų fronte Hitlerio laimė buvo jau pasibaigus, o Vakaruose alijantų bombardavimas vis intensyvėjo, ir antrojo fronto dienos buvo jau netolimos. Manyta, kad vokiečiai neleis savo krašto galutinai naikinti ir todėl paseks Hindenburgio ir Ludendorfo pavyzdžiu pirmojo pa-

saulinio karo metu ir paprašys taikos, būdami dar svetimose žemėse. Tada, pagal Atlanto Chartą ir kitas neginčijamas teises, Lietuva išsivaduos iš svetimųjų priespaudos ir pati spręs savo likimą. Tam bus labai reikalinga Vakarų demokratijų visokeriopa parama. Skubėta tamptariau su jomis susiršti ir tiksliau jas informuoti. 1944 metų pavasarį parinktas ir slaptais keliais į Švediją pasiųstas specialus žmogus. Tas žygis, deja, nepavyko. Vokiečių agentai Estijoje jį pagavo ir iš jo aiškinimosi bei rastų užrašų susekė kaip uriuos arčiau VLIKo stovėjusius asmenis. Tuoju juos areštavo ir žiauriu tardymu bei grąsin-

mais jų atsparumą palaužė Tuo keliu gestapas VLIKą iššifravo ir jo asmeninį sąstatą sužinojo. 1944 m. balandžio 30 dieną prasidėjo areštai, ir tuoju šeši VLIKo nariai buvo suimti: A. Damušis, J. Deksnys, B. Gaidžiūnas, V. Vaitiekūnas, J. Valiulis ir A. Tumėnas. Suspėjo pasislėpti tik trys - pirmininkas Kaminskas, J. Audėnas ir J. Keliuotis. Suimtuosius išgabeno Vokietijon ir patalpino nacių kalėjimuose. 1945 m. amerikiečių kariuomenė užėmusi Beireuthą rado juos to miesto kalėjime vos gyvus ir tada tik išvadavo.

Areštai buvo skaudus smūgis VLIKui ir visam plačiai užsimotam darbui. Lietuvos nugarkaulis, betgi, negreitai telinksta. Smūgiu garsams aptilus vėl grupuotis pradėta, ir pagal Vinco Kudirkos patarimą, vieniems stulpams išvirtus, kiti jų vieton statyta. Išvežtųjų vieton atėjo kiti žmonės ir tuo būdu VLIKas vėl stojosi ant kojų ir vėl dirbo. Šį kartą tik dar giliau sulindo į pogrindį ir posėdžiavo, dažniausia, prezidiumas, nes devyniems rinktis buvo pavojinga.

(Pabaiga sekančiame numery)

AMERIKOS LIETUVIŲ VARDYNAS (kietais viršeliais \$7 ir minkštais viršeliais - \$5) ir papiginta kaina St. Būdavo VARPAI SKAMBA (už 1.50 vietoj \$2.50) gaunama pas platintojus ir LD leidykloje: 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

HENRIKAS KAČINSKAS

Sakoma, kad žemaičiai atkakliai ir ryžtingai siekia savo užsibrėžto tikslo. Tai patvirtina puikiai aktorius Henriko Kačinsko, mininčio 30 metų sceninio darbo sukaktį, nueitas kelias. Retas menininkas pradėjo nuo laurų. Teko ir H. Kačinskui gerokai pasitempti, kol jis praskynė sau kelią į pirmaujančių aktorių bei režisierių eiles.

Šį pasaulį H. Kačinskas išvydo 1903 m. sausio 23 d. Viduklės miestely, Raseinių aps. Ir pirmą kartą H. Kačinskas pasirodo didesnėje rolėje po 20 metų Tautos Teatre, A. Sutkaus vadovaujamame, suvaidindamas Riterį be varo (V. Bičiūno "Gedimino sapnas"). H. Kačinskas, būdamas dar studijoje, pradeda paraleliai dirbti Tautos Teatre ir Vilkolaky.

Suvaidinęs epizodą Dikenso "Varpuose", H. Kačinskas pakeliamas į pirmaeilių aktorių grupę. Labai aiškiai savo pranašumą jis įrodo Rainio vaidmeny "Šarūnas (V. Krėvė) ir Sultano vaidmeny "Sabatai - Cevi" (Žukovskis). Režisieriaus R. Juknevičiaus pastatymuose H. Kačinskas kuria pasigerėtinus vaidmenis: Kobiusą "Viltyje", Topazą "Topaze", Helmerį "Norroje" ir kt. Nuostabiai atkuria H. Kačinskas lietuvių istorines asmenybes: Kudirką "Vince Kudirkoje (Inčiūra), Strazdelį "Prieš srovę" (Petrušis).

Nenuleidžia H. Kačinskas rankų ir tremtyje. Detmoldo ir Augsburgio lietuvių dramos pastatymuose turi pirmaeilius vaidmenis. Kas matė pastatymus "Bumbulis ir Dundulis" (A. Rūkas), "Žmogus, kurį užmušiau" (Rastand) ir kt., tiesiog gerėjosi H. Kačinsko vaidyba.

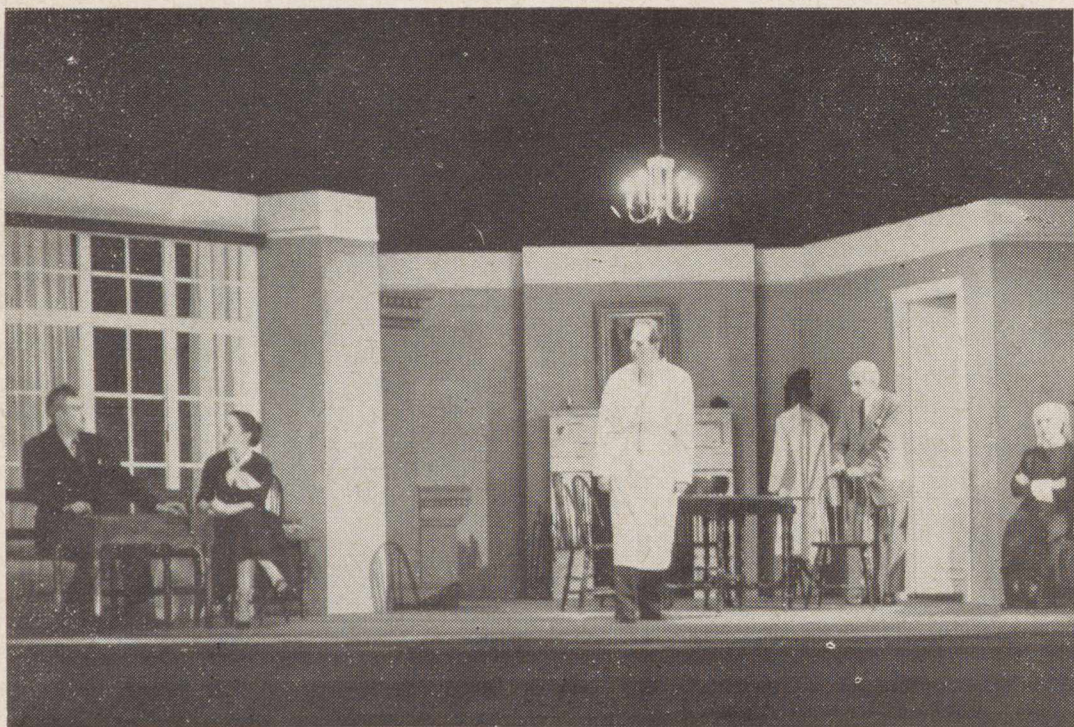
H. Kačinskas pasiekia JAV 1949 metais. Čia lietuvių teatrui darbo sąlygos sunkios; iš to duonos, kaip žmonės sako, beveik negali valgyti. Ir čia H. Kačinskas nepraranda tų žemaitiškų ypatybių: atkaklumo, ryžtumo. Organizuoja Bostone, Mass., vaidybos studiją, talkina, kuoja įvairioms Amerikos lietuvių dramos mėgėjų grupėms po visą kraštą, net pagelbsti ir Amerikos rusams, paimdamas svarbius vaidmenis jų įvairiuose pastatymuose. Šiuo metu didesnę laiko dalį praleidžia New Yorke - Broklyne, kur, be kitų pareigų, lektoriauja lietuvių dramos studijoje.

J. P.

Henrikas Kačinskas, New York, N. Y., žymusis lietuvių dramos artistas ir režisierius, šiais metais švenčias 30 metų scenos darbo sukaktį. Plačiau apie jį žiūr. šiame puslapy.

Henrikas Kačinskas, distinguished Lithuanian dramatist and director. He marks his 30th anniversary of dramatic work this year. (See more details about him on this page.)

V. Maželio foto

Kairėje — Minint dramos akt. H. Kačinsko 30 metų scenos darbo sukaktį, New Yorko lietuvių vaidybos studija, Jurgiui B'ekaičiui režisuojant, pastatė Cronin veikalą "Jupiteris juokiasi". Dr. Venerio rolę vaidino pats jubilaitas H. Kačinskas. Nuotraukoje - scena iš to veikalų; vidury - H. Kačinskas. Dešinėje — Pastačiusių Cronin veikalą "Jupiteris juokiasi" aktorių bendra nuotrauka. H. Kačinskas - vidury. Režisiorius - J. Blekaitis, dekoracijos - dail. P. Lapė

Left: J. B'ekaitis directing, a group of New York Lithuanian actors presented a performance of Cronin's **Jupiter Laughs**, marking H. Kačinskas's 30th anniversary in the theatre. Kačinskas, in the role of Dr. Verner, is shown (center) in a scene from the play. Right: Actors in the Cronin play **Jupiter Laughs**. H. Kačinskas is shown in the middle. Director: J. Blekaitis. Decorations: P. Lapė.

V. Augustino foto

ALICE STEPHENS

Alice Stephens - Salaveičikiūtė yra viena iš ryškiausių Amerikos lietuvių. Amerikoje gimusi ir augusi ir čia išėjusi bendrojo lavinimo ir muzikos mokslus, Lietuvą pažinusi tik iš ekskursijos bei gastrolių 1938 m. su Pirmyn chorą, bet savo tėvų žemę pamilusi be jokių apskaičiavimų. Josios svajonė buvo apsigyventi Lietuvoje ir įsikurti Lietuvos operoje kaip viena iš ryškiausių Wagnerio interpretatorių ir čia kurti Santuzos, Carmen, Rugni ir kitus dramatinio soprano tipus, bet karo smėkla užslinkusi Lietuvos padangę, išplėšė iš jos tas svajones. Todėl Alicė savo mintimis ir jausmais jaučiasi lygiai taip pat, kaip ir daugelis iš mūsų prievarta išblokštųjų iš savo gimtojo krašto, savo širdyje nešioja tą patį ilgesį gimtajai kalbai, o ypač lietuviškai dainai.

Tai kas, kad ji neišgyveno savo žydėjimo ir garbės dienų Lietuvos padangėje, bet ji neprarado Lietuvai meilės ir savoje gimtoje šalyje Amerikoje ir visas savo jėgas ir dėmesį skiria Lietuvos vardui iškelti ir jį garsinti. Alice Stephens, būdama žymi dainavimo mokytoja ir amerikiečių tarpe, nenutrūksta nuo lietuviškos veiklos. Šalia savo tiesioginio darbo - dainavimo klasės - ji turi susidariusi beveik išimtinai iš savo mokinių mergaičių chorą, jam diriguoja ir ruošia koncertus. Pažymėtina, kad Alice Stephens koncertų programose vėrauja lietuviškoji muzika. Ji ištraukia mažai kur garsintus net Lietuvoje lietuvių muzikų kūrinius, juos dramatizuoja ir įveda scenon kaip pirmielės vertės dalykus. Ir reikia pripažinti jai šioje srityje didelius sugebėjimus.

Alice Stephens yra išugdžiusi visą eilę dainininkų, vadovavusi Chicagos vaikų ir Kęstučio Klubo chorams. Su Singer moterų chorą yra padariusi visą eilę koncertų, radijo ir televizijos programose pasirodymų ir 1941 m. laimėjusi Chicago Tribune festivalyje pirmąją vietą. Chicagos Orchestra Hall patalpose yra davusi keturis koncertus su žymiaisiais solistais - A. Kaskas, P. Stoška, S. Griška, R. Juška, I. Nauragiu ir S. Baranausku.

J. Ig.

Alice Stephens, Chicago, Ill., muzikė, choro vadovė. Gimusi ir augusi JAV-se, čia baigusi ir muzikos mokslus. Lietuvoje buvusi su Pirmyn chorą 1938 metais. Plačiau apie ją žiūr. šiame puslapy.

Alice Stephens, composer and choirmaster. She was born and raised in the U.S. and completed her musical studies here. She visited Lithuania in 1938 with Pirmyn choir. (See more details about her on this page).

Alice Stephens moterų choras, Chicago, Ill. Viduryje - choro vadovė Alice Stephens, dešinėje - op. sol. I. Nauragis, kairėje - sol. St. Baranauskas, prie pianino - muz. A. Kučiūnas.

The Alice Stephens Women's Choir, Chicago, Ill.

Viršuje — Crusade for Freedom akcijoje pasireiškė lietuvės, dirbančios John Hancock apdraudos bendrovėje, Boston, Mass. Akcijos lapą pasirašo J. Cawley, prie stalo — V. Norvaišienė ir E. Santvarienė.

Top: J. Cowley signs Freedom Scroll at John Hancock's Freedom Crusade booth maintained by Valerija Norvaišienė and Elena Santvaras.

Kairėje — Annhurst, Conn., kolegijoje lietuvaikių studentų paruoštas Lietuvos stolas Vasario 16-sios proga.

Left: Lithuanian table arranged by Annhurst, Conn., Lithuanian college coeds on Lithuanian Independence Day (Feb. 16).

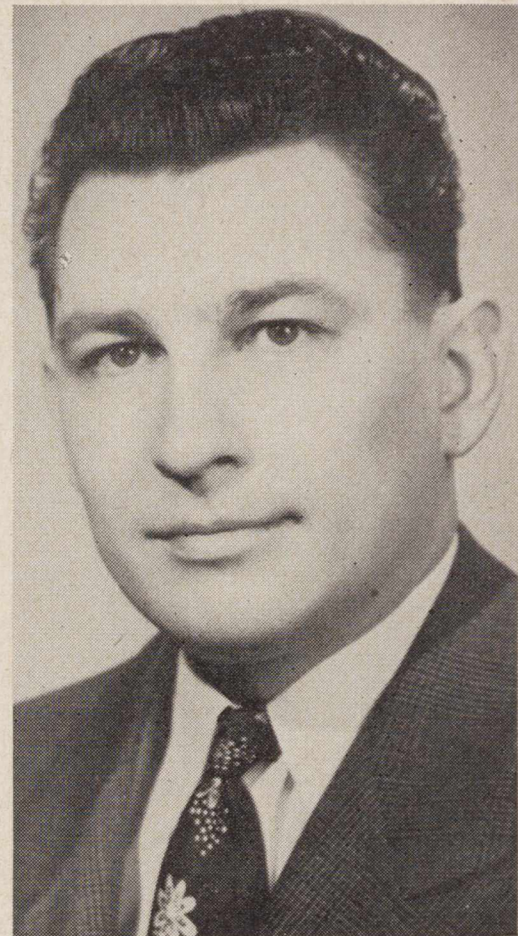
Žemai — Lietuvės studentės, gyvenančios Nek. Prasidėjimo pensionate, Putnam, Conn., su seserimis kolegijos bibliotekoje prie lietuvių stalo; kairėje — sesuo Gertrude Emilie, F. S. E., kolegijos dekanė, lietuvaite sesuo M. Margarita, dešinėje — liet. sesuo M. Kristofora ir sesuo Charles, F. S. E., bibliotekos vedėja.

Bottom: Lithuanian coeds living at Immaculate Conception pension in Putnam, Conn., and attending college at Annhurst.

Solistė R. Mainelytė, New York, N. Y., atostogu metu Vasario 16-sios proga Buenos Aires, Argentina, lietuviams davusi du koncertus.

R. Mainelytė, New York, N. Y., concertizing in Buenos Aires, Argentina. She gave concert on Lithuanian Independence Day (Feb. 16), on a tour of South American countries. L. Kančiausko foto.

Adv. A. Salvest, Kearny, N. J., paskirtas New Jersey steito valstybės gynėjo padėjėju (Deputy Attorney General of New Jersey). Gimęs Newark, N. J., mieste, teisės mokslus baigęs John Marshall teisės kolegijoje Jersey City, N. J. Aktyviai reiškiasi Amerikos LB veikloje ir Kearny-Harrison lietuvių parapijos gyvenime.

A. Salvest, Deputy Attorney General of New Jersey. A graduate of John Marshall College, he is active in the State's Lithuanian civic life. - Kearny, N. J.

Šv. Jurgio liet. parapijos choras, Shenandoah, Pa., su savo vadovu muz. J. Mačiuliu. Chorą matome viešo koncerto metu, kuris įvyko š. m. sausio 17 d. vietos Cooper vid. mokyklos salėje amerikiečių publikai.

J. Mačiulis, choirmaster, and choir members of St. George's Lithuanian parish, Shenandoah, Pa.

Viršuj — Balletmeisteris St. Modzeliauskas savo studijoje, 207 Knickerbocker Ave., Brooklyn 37, N. Y., tarp grupės savo mokinių pamokos metu.

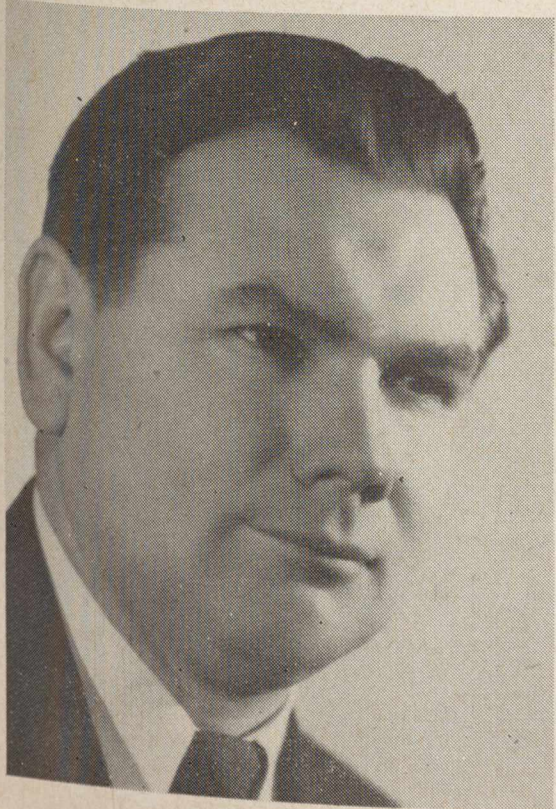
Apačioje — Windsor, Ont., Kanada, lietuviai Vasario 16-sios minėjime. Vidury (pirmoj eilėj) - Kanados LB vietos apyl. vald. pirm. P. Januška, kiek toliau - ALT vicepirm. adv. A. Olis

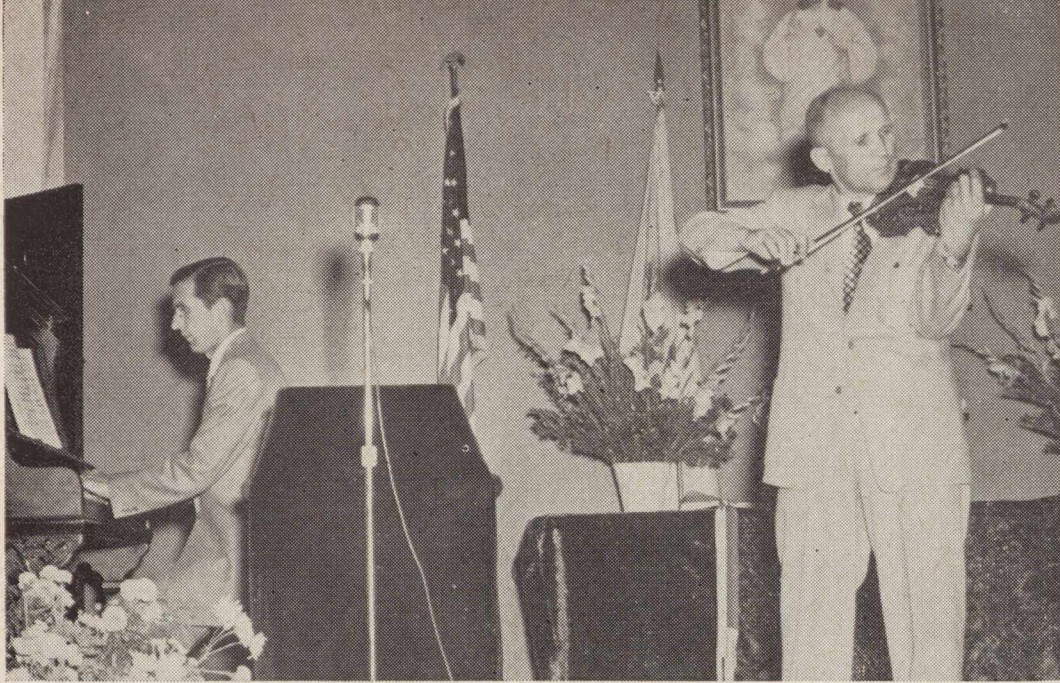
Top: Balletmaster S. Modzeliauskas instructing students at his ballet school in Brooklyn, N.Y.

Bottom: Lithuanians observing Lithuanian Independence Day commemoration, Windsor, Ont.

J. Mačioris (kairėje) ir B. Pakštas (dešinėje), Chicago, Ill., Lietuvių Auditorijos šeimininkai paskyrę 500 dol. 1953 metų literatūros premijai. Jie taip pat yra paaukoję 300 dol. Vasario 16-sios gimn. namams pirkti ir išlaiko vieną tos gimn. mokyklą.

J. Mačioris (left) and B. Pakštas (right) gave a donation of \$500 toward the annual Lithuanian prize for literature (1953) and \$300 to help build a Feb. 16 High School in Germany. They also sponsor one student at the school. - Chicago, Ill.

Prof. V. Motiekaitis, smuikininkas, Compton, Calif., ir jo sūnus A. Motiekaitis, violončelistas, (prie piano) išpildo dažnai Los Angeles lietuvių parengimų menines programas. Jų trio pasirodo LD parengime balandžio 25 d. Los Angeles liet. parapijos salėje: V. Motiekaitis - smuikas, A. Motiekaitis - violončelė ir O. Barauskienė - pianinas.

Prof. V. Motiekaitis and son A. Motiekaitis, violinist and violin cellist, respectively, will perform at a "Lithuanian Days" Concert on April 25. The younger Motiekaitis is shown at piano.

P. Gasparaičio foto

Lietuviu Dienu Magazino METINIS KONCERTAS

ĮVYKS ATVELYKIO SEKMADIENĮ,

Balandžio 25 d., 1954

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS SALĖJE.
2704 St. George St., Los Angeles 27, Calif.

Pamatysit Los Angeles lietuvių dar nematyta ir negirdėta programą:

Leon Varko, buv. Metropolitan Operos baletmeisterio grupės trio — su Jaunučiu Puodžiūnu, ir Lietuvių Taut. Šokių Grupe,

Motiekaičių trio — Alg. Motiekaitis - čelo, Vl. Motiekaitis - smuikas ir O. Barauskienė - piano,

Seserų Piliponyčių trio, ved. muz. Budriūno; Justinos Motiekaitienės solo dainos, ir k.

Šokiams gros M. Krafft kapela.

Programos pradžia 4:00 P. M.

Šokiai - 6:30 P. M.

Atvykite su visa šeima ir atsiveskite savo pažįstamus.

NAUJOS KNYGOS

V. Krėvė, RYTŲ PASAKOS; išleido Terra, 748 W. 33rd St., Chicago, Ill.; 1954 m. 220 psl.

J. Petraitis, LAISVĖ GINANT, lietuvių kovos su lenkais. Išleido Vaga, 210 Humbolt St., Brooklyn 6, N. Y. 312 psl. Kaina 3 dol.

Alė Rūta, DUKTĖ, psichologinis romanas; išleido Bendrija, Hannover - Kleefeld, Hegelstr. 6, Germany.

Stasys Džiugas, KIŠKUČIO VARDINĖS. Ilustravo V. Stančikaitė. Išleido Liet. Knygos Klubas, 2334 S. Oakley Ave., Chicago 8, Ill. 56 psl. Kaina \$1.50.

Jurgis Gaišda, GEŠTANTI SAULĖ. Išleido Liet. Knygos Klubas. 218 psl. Kaina 2 dol.

Venancijus Ališas, CASCATA CRISTALINA, ketvirtoji lyrikos knyga; išleido Bendrija, Hannover-Kleefeld, Hegelstr. 6, Germany. 156 psl. Kaina \$3,50.

Leonardas Žitkevičius, SAULUTĖ DEBESLIUOS, eilėraščiai jaunimui, laimėję 1953 m. jaunimo literatūros premiją. Išleido Liet. Knygos Klubas. 64 psl. Kaina \$1.50.

Juozas Kėkštas, ETAPAI, poezija 1933-1953. Išleido Venta. 142 psl.

A. Tyruolis, LAUKŲ LIEPSNOS, sonetai; išleido Venta. 46 psl.

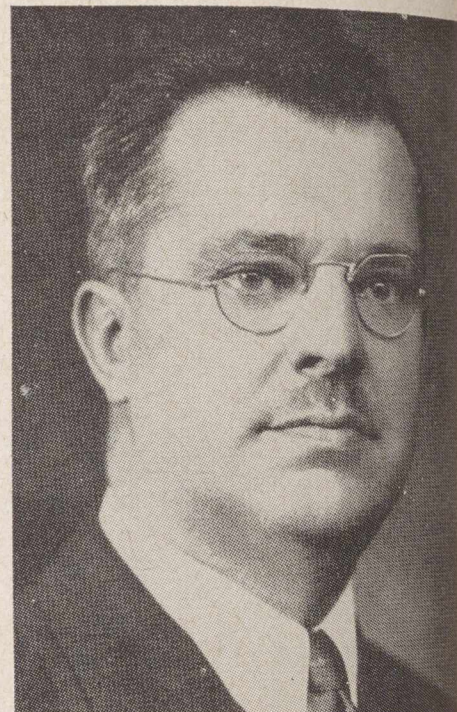
L. E. J. Voisekaskas, GIMS TAUTOS GENIJUS, dviejų dalių drama; antroji laida, 1954 m.

G. Guareschi, DON KAMILIAUS MAŽASIS PASAULIS. Sulietuvino A. Sabaliauskas. Išleido Tėvų Kelias, apartado 369 Caracas, Venezuela. 324 ps. Kaina \$3.50

Dr. Steponas Biežis, BŪKITE SVEIKI, įvairūs sveikatos patarimai. Gaunama pas autorių: Dr. St. Biežis, 3241 W. 66th Place, Chicago 29, Ill. Kaina 2 dol. 190 psl.

PIRMOJI LIETUVIŲ DIENA KANADOJE, 1953 m. rugsėjo 5-6 dd. Hamilton, Ont. KLB Hamiltono Apylinkės Vald. leidinys,

A KISS IN THE DARK by J. JASMIN. Published by The International Press. Translated from the Lithuanian by Milton Stark. 150 pages

Dr. S. Biežis, Chicago, Ill., žymus Amerikos lietuvių veikėjas, neseniai parašė ir išleido knygą "Būkite sveiki". Šią knygą galima įsigyti pas autorių. Rašyti: Dr. S. Biežis, 3241 W. 66th Place, Chicago 29, Ill. Tel. Rpublic 7-7868. Knygos kaina su pristatymu 2 dol. Dr. S. Biežis yra SLA daktaras-kvotėjas, LD skaitytojas ir rėmėjas.

Dr. S. Biežis, author of the newly published book **Be Healthy**. His book may be purchased by addressing: Dr. S. Biežis, 3241 W. 66th Pl., Chicago 29, Ill. Price: 2 dollars.

Televizijos - Radijo

Aparatų taisymas atliekamas greitai ir sąžiningai.

Šaukite, kada tik atsitiks Jums reikalus, suges radijo, televizija, motorai, prociūmų įrengimai, patefonai ir kt.

**Radijo - Televizijos technikas
BALYS BRAZDŽIONIS**

4040 So. Francisco Ave., Chicago 32, Ill.
Kreipkitės bet kuriuo laiku Tel. LA 3-7685

PARĖMĖ LD PINIGINE AUKA

V. J. Stack, M. D., Altadena, Calif. - \$10.00; Kun. kleb. C. A. Vasys, Worcester, Mass. - \$10.00; V. Traun, Philadelphia, Pa. - \$6.00; Prof. dr. J. Meškauskas, Cambridge, Ohio - \$5.00; F. Kudirka, Los Angeles, Calif. - \$4.00; Dail. A. Dargis, Rochester, N. Y. - \$2.00; V. Žienas, Melrose Park, Ill. - \$1.50; R. Subert, St. Louis, Mo. - \$1.40; K. Ukeis, Chicago, Ill. - \$1.00; Dr. B. K. Vencius, Brooklyn, N. Y. - \$1.00; K. Krusinskas, Woodhaven, N. Y. - \$1.00; M. Ramanauskas, San Diego, Calif. - \$1.00; J. A. Urbonas, Dayton, Ohio - \$1.00; P. Zižinskas, Los Angeles, Calif. - \$1.00; F. Karaliūnas, Glendale, Calif. - \$1.00; Kleb. kun. St. Aleksiejus, Hatch, New Mexico - \$10.00; J. Gintvainis, Philadelphia, Pa. - \$1.00; LRKSA Centro Valdyba - \$20.00; J. Siugzda, Stamford, Conn. - \$3.00; V. Stankauskas, Cleveland, Ohio - \$1.00. G. Mason, Altadena, Calif. - \$1.00.

Konstantinas ir Agota Dėdinai, Greenfield, Mass., švenčią 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Ta proga kolonijos lietuvių jie buvo atitinkamai pagerbti. K. Dėdinas yra LD rėmėjas ir platintojas.

Konstantinas and Agota Dėdinai celebrate their 50th wedding anniversary this year. K. Dėdinas is a "Lithuanian Days" booster. - Greenfield, Mass.

Juozas ir Ieva Petrauskai, Baltimore, Md., 1954 m. vasario 7 d. atšventė 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Kairėje stovi A. Česonis (LD platintojas) su žmona, toliau - Petrauskų keturios dukterys su vyrais. Ju tarpe Ieva Petrauskienė - Česonitė, salia jos - vyras J. Petrauskas. Petrauskienės kairėje - pre. L. Mendelis ir kun. Antoševskis, dešinėje Petrausko - kun. P. Dambrauskas. Pažymėtina, kad Ieva Petrauskienė jaunystėje buvo knygnešė ir slaptų laiškų vežiotojė Žemaitijon ir Vilniun kan. J. Tumui - Vaidmantui ir kt.

Juozas and Ieva Petrauskas celebrated their 50th wedding anniversary on Feb. 7. They are shown here with attending guests.

Prie lietuvių stalo tarptautinėje moterų meno ir pramonės parodoje, New York, N. Y. Operos solistė V. Jonuškaitė pasakoja, kaip amerikiečiai domėjosi lietuvių eksponatais. Už jos matyti Metropolitan operos solistas A. Brazis, Br. Spūdienė, šalia jos - Simutienė, toliau - M. Varnienė, I. Trečiokienė, Pr. Lapienė ir kt. Lietuvių skyrių šioje parodoje organizavo Pabaltijo Moterų Tarybos New Yorko Klubas ir Moterų Vienybė.

Opera Soloist V. Jonuškaitė (center) and other Lithuanians at an international women's art and industry show in New York. Lithuanian table was organized by the Baltic Women's Council and the Women's Union. V. Maželio foto

Landmarks of Independent Lithuania

By PROF. MALBONE W. GRAHAM, Los Angeles, Calif.

Anniversaries are milestones in the development of men and of nations. They are the formal occasions for the summation of constructive achievement and the historical opportunities for soul-searching appraisal. Yet somehow or other—I am sure we have all experienced it—some anniversaries are more than milestones; they are, and eventually come to be regarded as landmarks, after the passing of which, things can never again be quite the same. The direction which men and events take changes, and new historical perspectives, new vistas for the future, appear on the horizon. The year 1954, and the thirty-sixth anniversary of Lithuanian independence, can, I hope and believe, come to be looked upon as such a turning point, and as marking, in the long rollcall of the years, the development of a new phase in the life of the Lithuanian nation. Today I should like to focus your thinking on six of those recurring Sixteenths of February, for it seems to me that each of them possesses an especial significance for us.

First of all, of course, is the original day of the Declaration of Independence. The courage and boldness of the fundamental decision of the *Lietuvos Taryba* to embark on a career of independence cannot be sullied by the lapse of time or by the wilful distortion of history. It stands as a perpetual monument to the high resolve and diplomatic perspicacity of the members of the *Taryba*, of which we are once more vouchsafed the opportunity to have one of the few survivors, Dr. Mykolas Biržiška, in our midst. Independence Day, 1918, marked the charting of a new course, but not the guarantee of safe arrival in port: It was the giving to the nation of the most solemn pledge which can ever be made—a pledge which can only be meaningful if and when redeemed.

That is why I would next have you think of the significance of

February 16, 1920. On that day the nation was gratefully able to rejoice that the long roll of the guns which had been heard for over five years on Lithuanian soil was almost over, and that the pledge given by the Founding Fathers of the *Taryba* was almost fully redeemed! Lithuania was mistress of almost her entire territory; she had, largely by her own exertions, driven both German and Russian invaders from her soil; she had successfully resisted most of the devious diplomatic demarches of a covetous neighbor and been given assurances at Paris and other world capitals that she would be welcomed into both the informal Family of Nations and the more carefully organized League soon to function at Geneva. This I have heard from the lips of Petras Klimas and Ernestas Galvanauskas. But by far most important—she had been given the most solemn of assurances that her neighbor to the east did not want battle; that armistice could be had for the asking, and that a peace delegation would be welcome at Moscow. This I have heard, in the greatest of detail, from the lips of the lamented Kazys Bizauskas, who made the long trip to Moscow as Secretary of the Peace Delegation. Finally there was the promise of the renewal of the internal life of the nation by the election of a Constituent Assembly. This I recall from my conversations with Presidents Grinius and Stulginskis, and former Premier Sleževičius. Of a surety the days of Lithuania's long travail were almost over, and independence was fast becoming a living reality.

Three years pass, and by February 16, 1923, a new landmark is reached. That triennium was one of the most meaningful periods in the life of the young Lithuanian Republic. It witnessed the lawful restoration to the Nation, by treaty, of its ancient historic capital at Vilnius, it included the recognition by the Great Powers of the restored independence and sovereignty of Lithuania; it

Dr. Malbone W. Graham, professor of Political Science at the University of California, and long-time friend of Lithuania. He visited Lithuania twice and in 1939 was decorated with the Order of Gediminas for his work in Lithuania's behalf. (See his article on Page 17.) - Los Angeles, Calif.

Dr. Malbone W. Graham, Los Angeles, Calif., politinių mokslų profesorius Kalifornijos Universitete, porą kartų lankėsi Lietuvoje, didelis lietuvių draugas ir Lietuvos reikalų gynėjas. Už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Gedimino ordenu 1939 m. Žiūr. jo str. 17 psl. ir kitą nuotr. žemiau.

covered the formal reception of the country as a full-fledged member of the League of Nations, and most significantly, it attested to the fundamental restoration of the full unity of the Lithuanian territory, as Klaipėda passed, almost overnight, from the disputed sovereignty of French occupation into unchallenged and indisputable Lithuanian possession. By 1923 all men could see that Lithuania Minor would not remain permanently severed from the rest of the country by the artifices of diplomacy, that the nation could not be cut off from two of its great historical centers; that fact we owe in very large part to the daring and perspicacity of Colonel Jonas Budrys, who almost literally "put Klaipėda on the map." This judgement is reinforced by the view of many men privileged to know the fundamental facts—by Galvanauskas, the architect of the Klaipėda Convention, by Klimas and by Merkys, in addition to facts drawn from detailed conversation with Budrys himself.

By Independence Day of 1927 the situation once more revealed that

the nation had turned a corner. It became clear to all men that Lithuania's overwhelming, fundamental political unity was not to be dissipated by the acts of turbulent minorities or the designs of persons of imperfect loyalty. As elsewhere in the Balticum, it was a time for shaking off the political thought-patterns found in the dark days of Czarist rule, and developing new ways of thinking and acting, more truly expressive of the national life. I twice visited Lithuania during this twelve year span of growing pains during which power was vested in the hands of Antanas Smetona and the Tautininkai, and had ample occasion to observe how differently two men of nationalist outlook governed their respective countries: in one was a field marshal with little knowledge of the world of ideas; in the other there ruled the modest professor of philosophy who was never far away from his beloved Plato!

I returned to Lithuania in 1938, to behold not only a tremendous material transformation, but to see a decided constitutional re-orientation. Like her northern neighbor, Estonia, Lithuania was actively emerging from a period of political tutelage to the creation of new institutions, sober, conservative and wholly national in lieu of the earlier frameworks of all-too-decentralized political authority. Institutionally and constitutionally this was a happy augury, if only the climate of Munich and appeasement had not filled the air. Certain living, active political forces were at work making for a vigorous democracy in Lithuania.

(The last celebration I want to recall was one in which I was not privileged to participate; it was that of 1940, caught up and made symbolic for us on the handsome cover of the February issue of *Lietuvių Dienos*. In the interval Lithuania had lost Klaipėda to the Nazis but

regained Vilnius from the debris of the sprawling Polish State. It was something of a tribute in the midst of a world at war, merely to exist, and it was a remarkable accomplishment, in the words of the Apostle, "having done all, to stand". Few of the men who celebrated in Vilnius that day could have foreseen the future!)

And now let us try to place this thirty-sixth anniversary in its proper place and perspective in history. What sets it apart from other, earlier commemorations? I think, that there is at present a deep stirring in the world, a new sense of solidarity among free peoples, a new awareness of the challenge to the culture-values by which we all set great store. We are learning in America once more the inexorable lesson that when freedom dies anywhere a little of each of us dies also. That is why I have noted and followed the work of the Kersten Committee as it gives, however dimly, a ray of hope to those who sit in the Great Darkness of Lost Liberty. But I am as much concerned with the problem of the preservation of Lithuanian culture, as I am with the restoration of Lithuanian independence, for what shall it profit a nation to recover its independence if in the meantime it has lost its cultural heritage? As early as 1944 and 1945, when speaking to the Lithuanian Colony in Los Angeles, I stressed the importance of preserving every material artifact of Lithuanian culture—every Lithuanian poem, every sheet of music, every clay modeling, every woodcut or carving.

I return to that theme today with all the sense of urgency born of a decade of the continued dispersal and diaspora of the Lithuanian people's culture. We still have it in our own power to recover and preserve in what might well become a great Lithuanian National Shrine, centrally located in our

Country, a great part of the heritage of Lithuanian Culture, now held in private hands. I am not prepared to say whether it might not at worst eventually become a part of a great Baltic Museum. But I firmly believe that no more significant enterprise could now be undertaken than to rescue from oblivion and for posterity the precious visible, tangible assets of Lithuanian national life—to preserve them lovingly, during the Babylonish captivity of the Nation, to transmit them, unimpaired, as hostages to the future and as tender custodians, to relinquish them gladly to Lithuania on the day of recovered freedom.

(Speech delivered by Prof. Malbone W. Graham at Lithuanian Independence Day ceremonies at the Ambassador Hotel in Los Angeles, Calif.)

VARIETY SHOW - DANCE

Sponsored by

The Lithuanian Days Magazine

April 25, 1954

at the

ST. CASIMIR'S LITHUANIAN PARISH HALL

**2704 St. George Street
Los Angeles 27, Calif.**

Unusual Program — Dancing

Dinner

Refreshments

Dr. Malbone W. Graham (fourth from left, front row) participating at Lithuanian Independence Day ceremonies in Los Angeles in 1941, when the colony was still small.

Dr. Malbone W. Graham, politinių mokslų profesorius Kalifornijos Universitete, (ketvirtas iš kairės pirmoje eilėje) kiekviena žymesne proga dalyvauja lietuvių tarpe. Čia matome jį 1941 m. Vasario 16-sios minėjime Los Angeles, Calif. Pirmoje eilėje iš kairės dešinėn: L. Kybortas, prel. J. Maciejauskas (mirus 1947 m.), konsulas dr. J. J. Bieškis, prof. dr. M. W. Graham ir kt. Žiūr. prof. Graham str. 17 psl.

Artist Viktoras Vizgirda celebrates his 50th birthday this year. (See examples of his work on this page). - Boston, Mass.
Dail. Viktoras Vizgirda, Boston, Mass., minįs šiais metais 50 metų amžiaus sukaktį. Žiūr. du jo darbus šiame puslapy.

THE BLUNDER

By J. JASMIN,
Toronto, Ont., Canada

A first-rate fraternity celebrated a ceremonious anniversary. After the tiresome official portion of the program, during which time Senior Paul Cups, like many others of the same mind, stealthily yawned into his sleeve, a far more interesting and entertaining part of the program ensued—the refreshments.

The guests having seated themselves at table, Senior Cups took up a position behind the chair of the fraternity's honored guest alumnus, the Minister of the Interior. It was his duty to see that the honored guest wanted nothing. That his cigar was lighted, that his beer glass should not go empty. And, besides, that the aforesaid and other wordly delicacies should be consumed without stint.

That Senior Cups acquitted himself of his duties with diligence was obvious from the fact that soon a thick ministerial cigar puffed from between his teeth. The two drank convivially to scholarship and the future of youth.

Time passing and drink going the rounds, Cups felt an agreeable weakness in his legs and a certain mistiness in his head, but he gallantly held out to the last, till midnight, when the honored alumnus rose heavily to his feet and bade farewell.

With Cups supporting at one flank and another senior at the other, the Minister sat in his automobile and sped off.

Now Senior Cups, concluding that he would go to his home too, which was at the city's outskirts, dressed and departed. By some mysterious means he suddenly found himself on the main street, reeling along and singing, accosting pretty passers-by. Later, in a much less mysterious way, he ended up at the police station. He was aware of a policeman paging through docu-

ments and writing charges against him. Senior. Cups sobered at once, as though he had fallen into icy waters.

"Please put that scrap of paper into the wastebasket," said he.

But no one heard him.

Then he demanded sternly, "Please let me talk over the telephone... with the Minister of the Interior."

The policeman in charge laughed and replied that he could talk with His Excellency while dreaming

St. Ann Church, Vilnius, Lithuania / Šv. Onos bažnyčia Vilniuje - by V. Vizgirda

sweet dreams in a government chamber. This pointless jibe affronted Senior Cups to the quick.

"According to the statutes, you have no right, sir..."

"But please, please..."

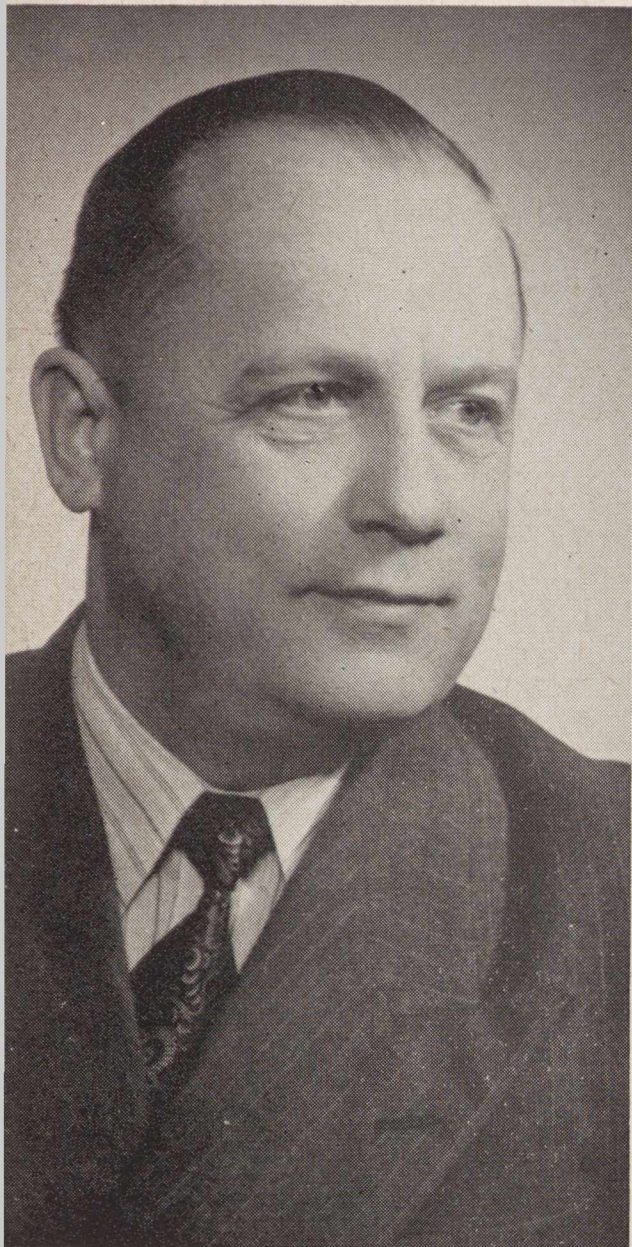
The laughing policemen allowed Senior Cups the use of the tele-

phone. They would see, they said, how ministers were spoken to. Senior Cups haughtily took up the receiver, dialed the Minister's number from memory, and spoke out on the spot.

"Your Excellency? This is Cups speaking, the one who poured beer

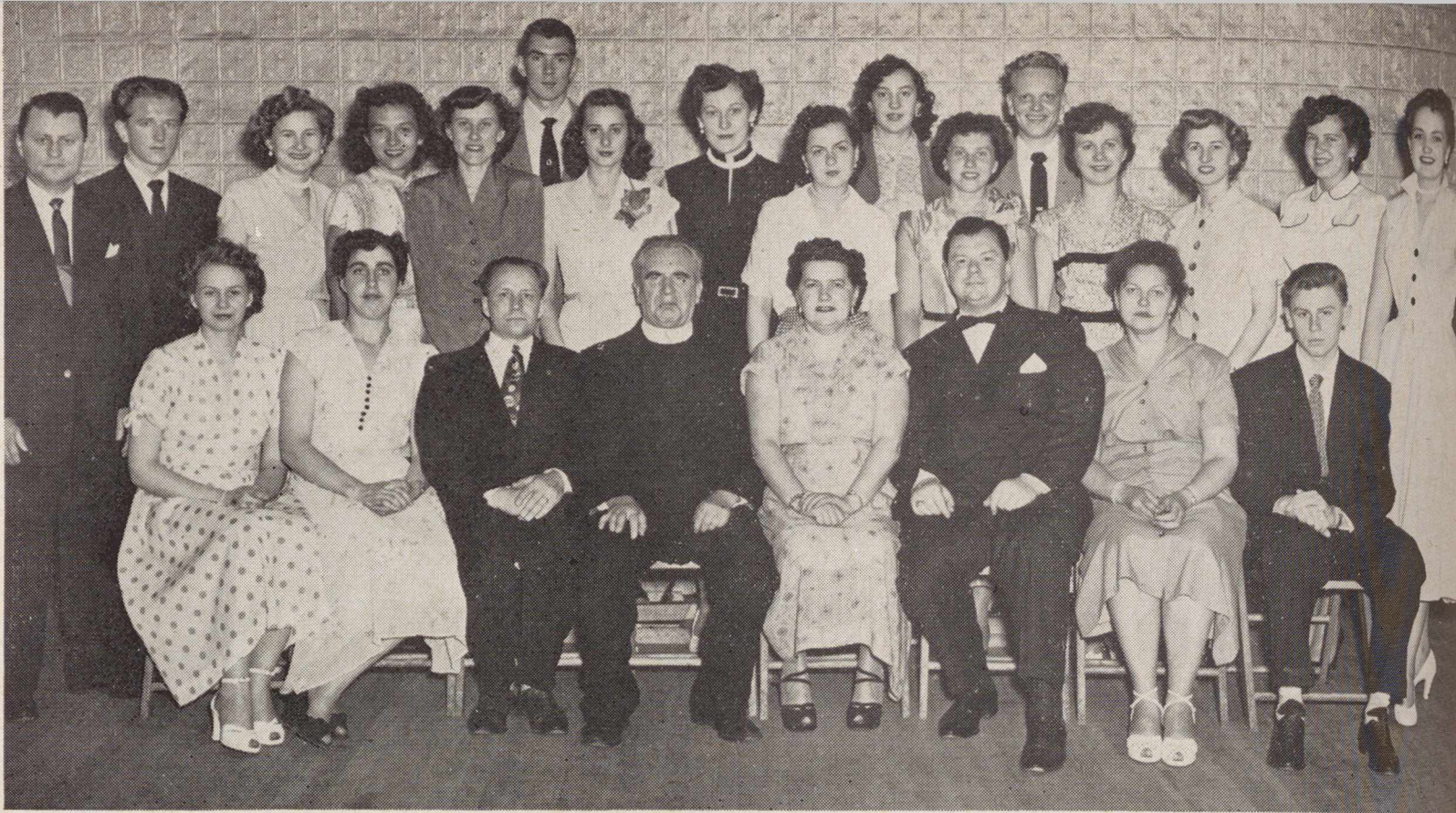

Landscape / Peizažas - by V. Vizgirda

J. Jasmin - Jazminas, author of a recently published collection of short stories entitled **A Kiss in the Dark**. The book was prepared in English by Milton Stark, English Editor of "Lithuanian Days" and is available from the publishers: Naujienos, 1739 S. Halsted St., Chicago 8, Ill. Price: \$3.00 (hardcover), \$2.00 (softcover). One of the stories from this collection appears in this month's "Lithuanian Days". - Toronto, Ont., Can.

J. Jazminas, Toronto, Ont., Kanada, neseniai išėjusios knygos "Kiss in the Dark" autorius. Išvertė į anglų kalbą LD red. M. Stark. Žiūr. iš šios knygos paimtą novelę 19 psl.

Our Mother of Sorrows parish choir, Kearny - Harrison, N. J.

Kearny - Harrison, N. J., Sopulingosios Dievo Motinos lietuvių parapijos choras; vidury kleb. kun. L. Voicekauskas ir choro vadovas muz. A'g. Kačanauskas (trečias iš dešinės).

for you..." Senior Cups glanced superciliously at the sagging faces of the policemen and continued. "Did Your Excellency get home all right? I'm glad to hear it. But I met with some difficulties on the way. I'm speaking from a police station... Yes, he's listening here. Good night, Your Excellency!"

Senior Cups handed the receiver to the policeman on duty with a cocky gesture, and presently the latter's face drew out even longer. All he could do was repeat in a hushed whisper: yes, sir, yes... Putting the receiver down, he turned to the other policeman and gave him an order.

"You will escort Mr. Cups to his home and see that he meets with no difficulties on the way." And to the smiling Cups, he said: "We beg your pardon, sir. Because of the policeman's blunder you were thought to be inebriated."

(One of the short stories contained in the book **A Kiss in the Dark**, written by J. Jasmin and Englished by Milton Stark).

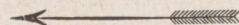
Composer

Ceslovas Sasnauskas

One of Lithuania's foremost composers is Česlovas Sasnauskas, a pioneer in the musical life of the Lithuanian nation. He lived in the times when Lithuania bore the burden of Czarist oppression. He was a professor at the St. Petersburg Religious Academy and while there composed such memorable songs as **Where the Šešupė Flows** (Kur bėga Šešupė) and **The Slavs Have Risen** (Jau slavai sukilo). His songs were very popular with the Lithuanians and remain popular to this day. Undoubtedly they had considerable influence in strengthening the Lithuanian spirit in the struggle for independence.

Sasnauskas spent the bulk of his life among foreigners, but he learned to love Lithuania from such figures as Prof. E. Volteris, J. Būga, A. Voldemaras, with whom he came in contact. Indeed, Sasnauskas was an ultra-Lithuanian all his life. In the archives of the Academy he found Lithuanian folk melodies collected and recorded by Prof. Volteris on his excursions into the Lithuanian territory. He compared these melodies with those of other nations and found them uniquely Lithuanian, so that he learned to love them.

Until the appearance of Sasnauskas's **Lithuanian Music** series in twelve issues, Lithuanian music had been in its infancy. The deep patriotism of such compositions as **Where Šešupė Flows** and **The Slavs Have Risen** caused a stir of appreciation in the press in the year 1909.

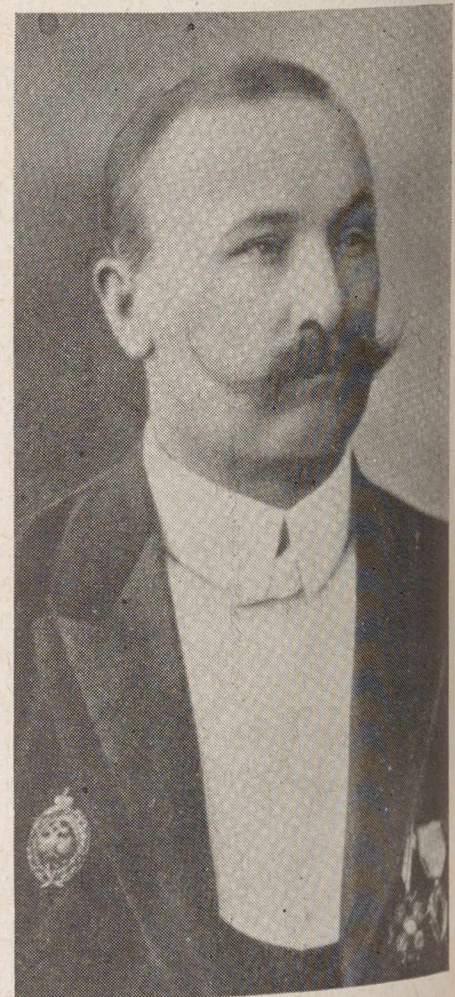

Scene from Lithuanian Independence Day ceremonies in Waterbury, Conn.

Iš Vasario 16-sios minėjimo Waterbury, Conn.; iš kairės dešinė: ALT centro kasininkas ir "Sandaros" red. M. Vaidila, Waterbury miesto burmistras R. E. Snyder, kun. J. Liauba, kun. kleb. J. Valantiejus, kongr. J. T. Patterson ir ALT vietos sk. pirm. muz. A. J. Aleksis.

Among Sasnauskas's other compositions, no less beautiful and inspiring, are the following: **Mother Sent Me** (Siuntė mane motinėle), **Fly, Falcon** (Lėk sakalėli) and the cantata **Men** (Vyrų). Sasnauskas thus built the foundations of Lithuania's developing music.

Sasnauskas's collected musical works were published a few years ago in a book entitled **Lithuanian Music**. The works were edited by the composer J. Žilevičius, of Elizabeth, N. J., and published by the Rev. L. Voicekauskas, pastor of the Lithuanian parish in Kearny-Harrison, N. J. The Rev. L. Voicekauskas, a former student and admirer of the composer's, is planning a biography of Č. Sasnauskas. A.J.

Lithuanian Composer and Musician Č. Sasnauskas. (Read more about him on this page)

Žymusis lietuvių muzikas ir kompozitorius Česlovas Sasnauskas. Plačiau apie jį žiūr. šiame puslapy.

LITHUANIANS MAKE NEWS

The Lithuanian Christian Democratic Party celebrates its 50th anniversary this year. Fifty years ago Bishop P. Būčys, J. Mačiulis-Maiorinis and A. Dambraskas-Jakštas, all three professors at St. Petersburg Academy at that time, formulated and wrote the first party program. During these five decades the Christian Democrats gave the Lithuanian nation a great number of distinguished statesmen and civic leaders as well as scholars and educators. Among the most prominent names are the following: Msgr. M. Krupavičius, V. Endziulaitis, A. Stulginskis, A. Tumėnas, Dr. L. Bistras, Z. Starkus, Archbishop J. Matulaitis, Bishop J. Staugaitis, Bishop K. Paltarokas, Bishop M. Reinys, Msgr. K. Šaulys, Prof. P. Dovydaitis, Prof. V. Jurgutis, Prof. S. Šaulkauskis, S. Šultė, Prof. K. Pakštas, and others. Now in exile, the Christian Democrats are taking part in the work of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania. Msgr. M. Krupavičius is the President of this body and head of the Christian Democrats in exile. On May 29-30, 1954, they are to have a conference in New York City to commemorate this anniversary.

The Christian Democratic Union of Central Europe, with headquarters in New York, N. Y., started a new monthly publication, the **Christian Democratic Review**. Prof. K. Pakštas is one of five Vice-Presidents of this organization. S. Lušys is one of five Vice-Chairmen of the executive committee. P. Vainauskas is Treasurer and Dr. V. Viliamas is member of the editorial commission of this publication. The motto of

this organization: **With Christian Democracy towards liberation and justice for men and nations.**

P. Vaitonis, Hamilton, Ont. Can., former chess champion of Lithuania and Canada, will be a member of the Canadian chess team at the world chess championship at Buenos Aires, Argentina, this coming September.

Dr. Ing. A. Damušis, Cleveland, Ohio, represented William Sherman Co. of Cleveland at the chemist convention in Chicago, Ill.

Erdmonas Simonaitis, Reutlingen, Germany, member of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, representing Lithuania Minor, celebrates his 65th birthday anniversary this year. He is also president of the Lithuania Minor Council and has fought all his life against Germanization of Lithuania Minor. At present he is visiting Lithuanian colonies in Canada and this country.

Rt. Rev. Msgr. J. Ambotas (Ambot), Hartford, Conn., reader and booster of this magazine, recently celebrated his 85th birthday.

J. Dulinskas, France, member of the French Foreign Legion received the Legion of Honor medal. He is believed to be the first Lithuanian to receive this decoration.

The **Catholic Free Press**, official organ of the Worcester, Mass., diocese, started a Lithuanian section on March 12, 1954, headed **švyturys** (Torch). Msgr. K. Vasys, Pastor of Our Lady of Vilnius Lithuanian Parish in Worcester, Mass., is Editor of the Lithuanian section.

J. Kakarieka and P. Stelingis, both of Santiago, Chile, graduated from Santiago University last year with M. A. degrees. J. Kakarieka is lecturer at his Alma Mater now.

One of the two Lithuanian high schools in Europe is located in the small city of Castelnovo, Italy. This institution has over 40 Lithuanian male students and is under the tutorship of the Lithuanian Salesian Fathers. Address: Instituto Salesiano Lituano, Castelnovo Don Bosco (Asti), Italy.

The second volume of the **Lithuanian Encyclopedia** published in Boston, Mass., is off the press. This

J. A. Norris and family. Mr. Norris was elected a city alderman on the Democratic ticket last fall in Pittsburgh, Pa. He is an active Lithuanian.

J. A. Norris, Pittsburgh, Pa., lietuvių veikėjas su žmona Olga, dukterimi Emily ir sūnumi Donald. Praėjusį rudenį kandidavo miesto 32 distrikte "Alderman" vietai ir buvo išrinktas kaip Demokratų partijos kandidatas. Jau 19 metų, kaip Norris yra Pittsburgho miesto judėjimo - susisiekimo teismo kasininko padėjėjas. Nors gimęs ir augęs čia, bet puikiai kalba lietuviškai ir visad yra pasiryžęs lietuviams padėti visuose reikaluose. Aktyvus lietuviškoje veikloje: Liet. Piliečių draugijos pirm., SLA 104 kp. narys, priklausęs kitoms liet. organizacijoms.

volume partially covers letter B. Prof. Vaclovas Biržiška is Editor-in-Chief of this gigantic project, J. Kačorius is Publisher.

A. Glemža, Reutlingen, Germany, member of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania, and J. Vilčinskis, London, England, represented the Lithuanian Socialist Party in exile at the European conference of Socialist parties on February 27 and 28, 1954, at Brussels, Belgium.

Adomas Varnas, Chicago, Ill., distinguished Lithuanian artist and former professor of Art Academy in Kaunas, Lithuania, celebrates his 75th birthday this year.

J. Šernas, whose father signed the Declaration of Lithuanian Independence on February 16, 1918, has a leading role in the film **Lure of the Sila**.

Tėvynės Aidai, a new Lithuanian newspaper in Colombia, South America, is resuming publication. S. Sirutis will be Editor-in-Chief.

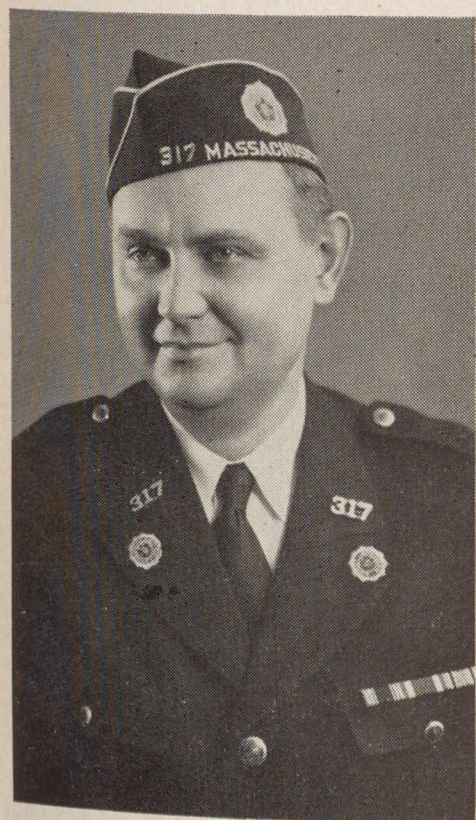
V. Bieliauskas, Ph. D., edits bulletin of the Richmond Professional Institute, where he is head of the department of psychology.

Helen Kuprevičius, Buenos Aires, Argentina, distinguished Lithuanian violinist, presently touring European theaters, intends to visit the U. S. this coming May. Her first recital will be given on May 2, 1954, at the Civic Opera House in Chicago, Ill.

Engineer P. Žiūrys and wife Hypatija. Žiūrys, a Lithuanian civic leader, celebrates his 60th birthday this year. - Cleveland, Ohio.

Pijus Žiūrys su žmona Hypatija, Cleveland, Ohio. Šiais metais šis žymus Amerikos lietuvių veikėjas švenčia 60 metų amžiaus sukaktį. Iš profesijos P. Žiūrys yra chemijos inžinierius, visą savo gyvenimą nesigailėjęs nei darbo nei pinigų kovoje už Lietuvos laisvę, lietuviybės išlaikymą ir savo tautiečių šelpime.

A. Čaplikas - Chaplik, graduate engineer from Massachusetts Institute of Technology, and a resident of the U.S. since 1921. He is active in several Lithuanian American organizations. - Boston, Mass.

A. Čaplikas (Chaplik), Boston, Mass., atvykęs į JAV 1921 m. ir baigęs inžinerijos mokslus Mass. Institute of Technology 1932. Per visą laiką iki pat šiol aktyviai reiškiasi ALT Sandaroje, SLA, ALT, ALB, Amerikos karo veteranų veikloje ir visoje eilėje kitų liet. ir amerikiečių organizacijų.

LITHUANIAN AFFAIRS IN THE U. S. PRESS

Articles, reports, proclamations and photos on Lithuanian Independence Day (Feb. 16) appeared in the following newspapers: The London Free Press, Can., March 1; Toronto Daily Star, Can., Feb. 22; The Telegram, Toronto, Can., Feb. 22; The Globe and Mail, Toronto, Can., Feb. 22; New Haven Journal-Courier, Conn., Feb. 18; The Evening Sun, Baltimore, Md., Feb. 13, 15; Stamford Advocate, Feb. 13; Pittsburgh Sun Telegraph, Pittsburgh Press, South End Reporter, Chicago, Feb. 17; Chicago Sun-Times, Feb. 15; Patterson Morning Call, N. J., Feb. 22; Newark News, N. J., Feb. 19, 22; Newark Ledger, N. J., Feb. 15; Springfield Daily News, Mass., Feb. 15; The Bayonne Times, N. J., Feb. 16; New York Daily Mirror, Feb. 17; Pawtucket Times, R. I., Feb. 11; Times-Leader News, Wilkes-Barre, Pa., Feb. 6; Bayonne Facts, N. J., Feb. 11.

Evening Recorder, Amsterdam, N. Y., Feb. 17. Editorial "Fight For Freedom" / But in each of these unhappy states (Lithuania, Latvia, Estonia) the spirit of freedom is kept alive through active underground movements. In no nation dominated by Russia does the flame of resentment burn brighter than in Lithuania, which this week observes the 36th anniversary of its independence. The fact that the United States has never ceased to recognize Lithuania as a free and independent nation is a source of real encouragement to these determined people."

The Gary Tribune, Ind. (Feb. 22). First in a series of articles by Juozas Tautvila and sister Sofia Adomaitis, describing Soviet terror in Lithuania.

The Morning Call, Patterson, N. J., Feb. 16. Editorial "Lithuanians Look Forward to Independence. / Feb. 16,

1918 carries as much significance to the Lithuanians as July 4, 1776 means to every American. But while we continue to enjoy our priceless freedom, Lithuania is again an enslaved nation, her people living under conditions far more terrible than her darkest days prior to World War I. 10 years her churches were burned, her priests transported to Siberia, her press, language, and prayer books suppressed and her youth compelled to serve 25 years in the Russian army."

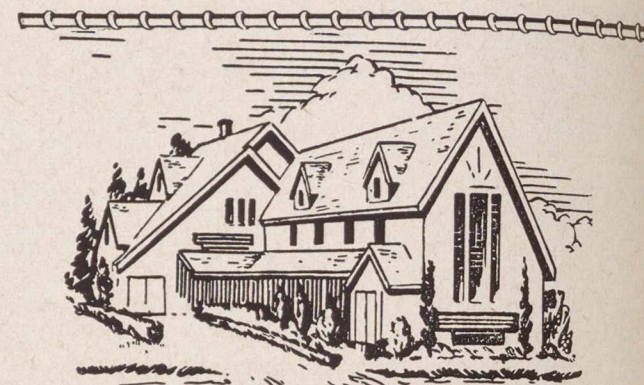
Life Magazine, March 15. "Bobo as Seen by Her Oldest Friend," by Laura Bergquist. Describes with pertinent detail extraordinary life and times of Lithuanian Jieva Paulekiutė, erstwhile consort of Nabob Rockefeller, now unattached but presumably not unescorted. Aside from her millions (in litigation, opinionwise), her bilingual talents include such artless expressions as **Sustok! Klausyk! and Nedaryk!** - which proves that she still clings to the glorious traditions of her ancient homeland.

New York Times, Feb. 16. "In the Cause of Freedom. / One of the most cynical crimes committed by Soviet Russia is the annexation of the three Baltic States - Lithuania, Latvia and Estonia. Other states have been subjugated under Communist puppet regimes, but these three have been wiped out even as nominally sovereign entities. Their people are being exterminated, deported or Russified in a dark area in the heart of Europe, forbidden even to such foreign travel as the Soviets permit."

Catholic Observer, Pittsburgh, Pa, Feb. 28. Item: "St. Casimir. The Father and Defender of the Poor. 1458-1483. / The second son of King Casimir IV of Poland. (King Casimir was Grand Duke of Lithuania as well - his line ruled over Poland for about 200 years. - Ed.) His father wished him to seize the crown of Hungary

which was offered to him by a powerful party among the Hungarians; but the prince refused to employ force and was imprisoned by his father for three months. The remainder of his life he devoted to prayer and study. He died of consumption in 1483. He is the patron saint of Poland and Lithuania."

Newark News, N. J., Jan. 26. "Phi's Expect Great Things of First Sacker Moskus," by Fred J. Bendel. "Steve O'Neill's Phillies may have come up with one of the greatest prospects in years, according to the tales being told about John Peter Moskus, a slugging left-handed hitting and throwing 19-year-old first baseman, who tore the cover off the ball for the Phils' Salt Lake City Pioneer League farmhands last season."

Pirma Lietuvių Istaiga Los Angeles

COWLEY & CASPER

Laidotuvų Namai

935 W. Washington Blvd. PR. 1061

Austin Manor, Thunkhannock, Pa. Owner is Lithuanian Charles J. Austin - Aushra, whose farm is located on Routes 92 and 6. Farmer Aushra raises turkeys, chickens, geese and ducks, also Beagle hounds. Lithuanians passing by are always welcome.

Charles J. Austin-Aushros, Thunkhannock, Pa., ūkis, vadinamas "Austin Manor". Šis ūkis yra ant Route 92 ir Route 6. Lietuviai keliautojai visada bus ten malonūs svečiai. Charles Austin yra lietuviškų reikalų rėmėjas. Be viešbučio biznio, jis dar išaugina kasmet po 6000 kalakutų, 16000 vištų, didelį žąsų ir ančių pulką. Augina taip pat Beagles veisles šunis. Tame didžiuliam biznyje jam talkininkauja žmona Mary, duktė Marianne ir sūnus Albert.

LIETUVIU RADIO PROGRAMOS

Chicago, Ill.

Sophie Barcus Radio Hours

Chicago - WGES - 1390 kilocycles

Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.

Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.

Mondays (Lietuviškos vakaruškos)

7:00 - 8:00 P. M.

Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,

Chicago 29, Ill. - Tel. 42413

MARGUTIS - Kasdieninė Lietuvių Radijo Programa

Cicero - Chicago — WHFC — 1450 kilocycles

Programa kiekvieną vakarą 9:15 val.

Ketvirtadieniais dvi programos: 7:00 ir 9:15

Sekmadieniais 1:00 p. m.

Vedėja - Lilija Vanagaitienė

Margutis - 6755 S. Western Ave., Chicago, Ill.

Telef. GROvehill 6-2242

The Saltimieras Lithuanian Show

Chicago WGES - 5000 Watt - 1390 kc

Monday thru Friday from 8:00 to 8:30 P. M.

No recordings - Live talent only

Paul B. Šaltimieras, Director

6801 So. Talman Ave., Chicago 29, Ill.

Telephone FInancial 0650

Baltimore, Md.

Lietuvių Melodijos Valandėlė

Baltimore, Md. - WBMD - 750 kilocycles

Sekmadieniais 12:30 - 1:00 vidurdienį

Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515

Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,

Phone Tuxedo 9-8693;

Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.

Phone SARatoga 7-7963.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa

Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles

Programa sekmadieniais nuo 3 val. 30 min. po pietų iki 4 val.

Duoda žinias, lietuvišką muziką, skelbimus.

Visais reikalais rašyti:

Mr. B. Raugas, 517 Greenwich St., HO. 74178

Pusvalandžius redaguoja: Gaigalas, Klimas, Ostrauskas, Puzinas, Raugas ir Volertas.

VADOVAS Į SVEIKATĄ

Geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga

BUKITE SVEIKI

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlaikymo dėsniai: **kaip būti sveiku ir ilgai gyventi.**

Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisiuntimu. Tuoju užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

DR. S. BIEŽIS,

3241 W. 66th Place Chicago 29, Ill.

Telefonas Republic 7-7868

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinė radijo programa

Boston 15, Mass - WBMS - 1090 kilocycles

Sekmadieniais 12:30 iki 1:00 val. pietų metu

Vedėjas - P. Viščinis

31 Bunker Ave., Brockton 4, Mass.

Tel. Brockton 8-1159-R

Lietuvių Radio Korp. Programa

Boston, Mass. - WBMS - 1090 kilocycles

Sekmadieniais 12:00 iki 12:30 val. per pietus

Muzika, dainos ir Magdutės pasaka

Direktorius S. Minkus

502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. SO. 80489

Brooklyn, N. Y.

Lithuanian Radio Program

Brooklyn, N. Y. - WWRL - 5000 kilocycles

Saturdays - 2:00 - 3:00 P. M.

Joseph Ginkus, Director

495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. - Tel. EV. 4-9293

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"

Detroit - WJLB - 1400 kilocycles

Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.

Director Helen Rauby

16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.

Telephone UNiversity 1-1072

"Lithuanian Melodies"

Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles

Sundays 3:00 - 3:30 P. M.

Director Ralph Valatka

15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.

Telephone BRoadway 32224

Hillside, N. J.

Memories of Lithuania

Hillside, N. J. - WEVD - 1330 kilocycles

Saturdays - 4:45 - 5:30 P. M.

Director Jack J. Stukas

1264 White St., Hillside, N. J. - Tel. WA. 6-3325

Lietuvis Laikrodininkas

ALFREDAS MANAVAS

Pataiso ir išvalo visų rūšių laikrodžius žymiai pigiau ir geriau, negu kiti laikrodininkai.

Taip pat pas jį galima pirkti visų firmų laikrodžių, laikrodžiams apyrankių, žiedų.

Dirbtuvės ir parduotuvės adresas:

8451 S. CRENSHAW BLVD.

LOS ANGELES, CALIF.

Tel. TW. 8024

Pittsburgh, Pa.

Lithuanian Catholic Hour

Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles

Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.

Produced by Knights of Lithuania

Pittsburgh District

WLOA, Braddock, Pa.

Young Lithuanians of Pittsburgh Radio Program

Pittsburgh, Pa. — WHOD - 860 kilocycles

Sekmadieniais nuo 4:30 iki 5:00 P. M.

Direktorius J. Žilinskas, 2202 Sarah St., Pittsburgh 3, Pa.

Dir. pav. K. Pukas, 1503 Electric Ave., East Pittsburgh, Pa.

Programos vedėjas V. Mažeika, 2506 Sylvania Dr., Pittsburgh 34, Pa.

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"

Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles

Saturdays - 6:35 to 7:30 P. M.

Director Dr. M. J. Colney

48 Grand St., Waterbury, Conn.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas

savo savaitinę programą transliuoja

kiekviena šeštadienį 7:45 iki 8:30

per WDOK, banga 1260

Klubo pirm. ir bendrųjų reikalų ved. - Juozas Stempušis, 1152 Dallas Rd., tel. SW 5-1900

Programos vedėjas - Balys Auginas, 1359 E. 94th St., tel. CE 1-5904

Iždininkas ir fin. reik. vedėjas - Aleksandras Laikūnas, 7205 Linwood Ave., tel. EN 1-1082.

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour

KOWL - 1580 kilocycles - Santa Monica, Calif.

Saturdays - 10:00 - 10:30 A. M.

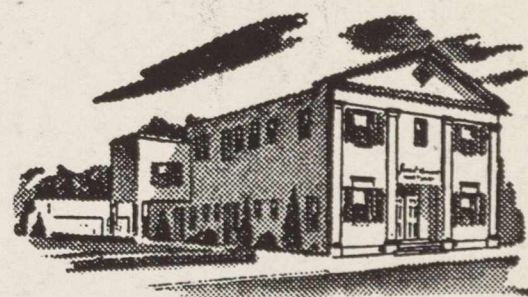
Direktorius Bruno Gediminas, 1827 1/2 N. Western Ave., Los Angeles 27, Calif. Phone HO. 9-4150

Reikalų vedėjas - George Rudelis, 5027 Zelzak St., Encino, Calif.

Programos vedėjai: Vladas Bakūnas, 922 W. 36th St., Los Angeles 7, Calif. Phone RI 1780;

Bronius Dūda, 1315 McCollum St., Los Angeles 26, Calif.

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

**JONES & HAMROCK
MORTUARY**

731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 18
PROSPECT 6091

GOOD REALTY CO.

J. J. BAKUS, *Lithuanian Real Estate Broker*

Multiple Listing Service

4728 So. Normandie

Office: AXminster 7900

Los Angeles 37, Calif.

Res.: PLessant 3-6590

FRANK P. SPEECHER

Licensed Real Estate Broker

Associated with George S. Bacon, Realtor

1955 Hillhurst Ave.

Los Angeles 27, Calif.

Phones: OLympia 0208 or OLympia 0031

Residence: DUnkirk 8-8704

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS

PHONE HO. 9-4600

1722 N. WESTERN AVE.

HOLLYWOOD 27, CALIF.

ANTHONY F. SKIRIUS

Agent of REPUBLIC Insurance Co.

Underwriter of Fire, Auto, Liability,

Workmen's Compensation and Other Kind of Insurance

9204 SO. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF.

Phone PLymouth 4-1377

